

MIGRATIONSINSTITUTET

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTTI

John O. Virtanen
 "The Flying Finn" - ja amerikansuomalaiset

615 872 Americans claim Finnish heritage

Keskustelua
 Vilho Niitemaa
 Lehtori Keron testamentti siirtolaishistorian tutkimuksesta

Siirtolaishuumoria

Käynnissä olevia tutkimuksia
 Tutkimus Yhdysvalloista lähetetyistä Suomenkielisistä radio-ohjelmista

Tutkimus suomalais-marokkolaisten vanhempien kasvatusarvoista ja lapsen kulttuuri-identiteettiin vaikuttavista tekijöistä

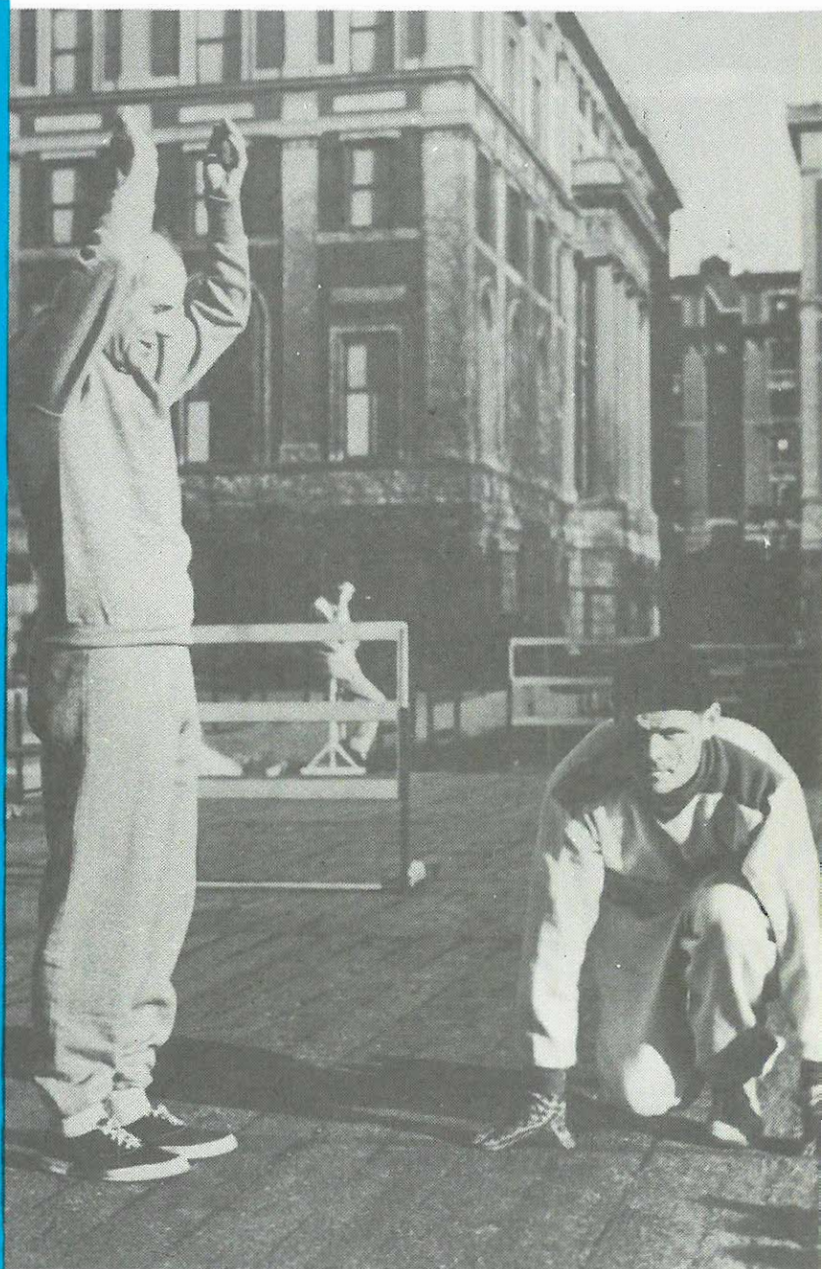
Tiedotuksia
 Värien sinfoniaa - Abstraktitaiteen näyttely Turussa
 Finn Forum '84

Finns in North America-konferenssi Turussa 5.-8.9.1984

Delaware-siirtolaisuuden 350-vuotishuhtat lähestyvät

Kirjallisuusesittelyjä ja -arvosteluja

Siirtolaisuusinstituutin kirjastoon saunutta kirjallisuutta
 Publications Received

SIIRTOLAISUUS MIGRATION

1984

1

SIIRTOLAISSUUS — MIGRATION

10. vuosikerta, 10th year

Siirtolaisuusinstituutti—Migrationsinstitutet

Päätoimittaja
Editor Olavi Koivukangas

Toimitussihteeri
Assistant Maija-Liisa Kalhama

Toimituskunta:
Editorial board:

Siirtolaisuusinstituutin hallitus
Administrative Board
of The Institute of Migration

Aikakauslehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa.
Tilaushinta on 25 mk/vuosi

Tilauksen voi suorittaa maksamalla 25 mk
Postisiirtotilille TU 495 90 - 3.

SIIRTOLAISSUUSINSTITUUTTI MIGRATIONSINSTITUTET

Piispankatu 3
20500 Turku 50
puh. 921 — 17 536

Henkilökunta:

Olavi Koivukangas, Ph.D., johtaja
VTL Ismo Söderling, tutkimussihteeri
HuK Maija-Liisa Kalhama, toimistosihteeri
Yo.merk. Seija Sirkkiä, toimistoapulainen
Ekonomi Ritva Vehniäinen, kirjanpitäjä
VTM Jouni Korkiasaari, tutkija
Valokuvaaja Kari Lehtinen

Valtuuskunnan pj.
Prof. Jorma Pohjanpalo
Hallituksen pj.
Prof. Vilho Niitemaa

SIIRTOLAISSUUSINSTITUUTIN HALLITUS ADMINISTRATIVE BOARD OF THE INSTITUTE OF MIGRATION 1984

Toim.joht. Tauri Aaltio
Prof. Erkki Asp
Tutk.joht. Timo Filpus
Hall.siht. Fredrik Forsberg
Prof. Lars Huldén
Lehd.neuvos Lasse Lehtinen
Prof. Vilho Niitemaa
VTM Ilkka Orkomaa
Tutk.lait.joht. Aimo Pulkkinen
Dos. Tom Sandlund

Suomi-Seura r.y.
Turun yliopisto
Työvoimaministeriö
Opetusministeriö
Helsingin yliopisto
Ulkoasiainministeriö

Turun kaupunki
Väestöliitto
Åbo Akademi

Kuva:
Paavo Nurmi ja Taisto Mäki kilpailivat USA:ssa
1940 ja tukivat amerikansuomalaisten HELP
FINLAND-työtä. Kuvassa he ovat harjoittelemassa
N.Y.Cityssä.

Foto:
Paavo Nurmi and Taisto Mäki, famous Finnish
athletes, were competing in the United States in
1940 and supported the HELP FINLAND-project
of Finnish Americans. Pictured a training session
in N.Y.City.

John O. Virtanen

"THE FLYING FINN" JA AMERIKAN- SUOMALAISET

Legendaarinen Paavo Nurmi, jonka tavallinen kansanmies Yhdysvalloissa vielä tänä päivänäkin tunnistaa suomalaiseksi sai 20-luvun Amerikanmatkoillaan huomattavaa tukea amerikansuomalaisilta siirtolaisilta matkojensa ja kilpailujensa järjestämiseen, vaikkei tästä ole toistaiseksi juuri kirjoitettukaan. Nurmi teki yhteensä seitsemän Amerikan matkaa ja tutkiessani hänen jalanjälkiään Yhdysvalloissa, olen saanut todeta, että amerikansuomalaiset osallistuivat merkittävästi ja mielellään hänen kilpailujensa järjestämiseen. Amerikkalaisille urheilutoimittajille Nurmi on ollut todellinen "uutispommi" ja on suurelta osin heidän ansiotaan, että Nurmen maine on säilynyt kansan keskuudessa Yhdysvalloissa voimakkaana yli kuusi vuosikymmentä.

Tiedotusvälineiden kuvaus Paavo Nurmesta

Paavo Nurmen "lentävä askel" lumosi niin lehtien ja muittenkin uutisvälineitten toimittajat kuin yleisönkin, koska siinä oli urheilun viihdettä eikä vain tavallista tylsää juoksemista. Kun urheilutoimittajien oli vaikea kuvata Nurmen teatterimaista juoksu-tyyliä, he tekivät sen keksimällä hänelle kokonaisen liudan erikoisia lempinimiä. "The Flying Finn" on yksi tunnetuimpia, mutta käytettyjä ovat myös "Phantom Finn eli Aave-suomalainen", "Peerless Paavo" ja "Turun

Konsuli John O. Virtanen

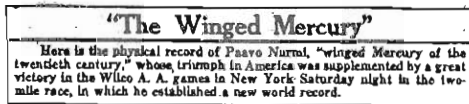
Antilooppi". "Hiihimurskien teräsmies" oli kaiken kaikkiaan kunnioitettu henkilö, verrattavissa jopa tunnettuihin filmitähtiin.

"Ihmesuomalaiseksi" julisti hänet tunnettu lääketieteentutkijakin. Nurmen ruumiinosat mitattiin tarkkaan ja kuvat hänen ruumiinrakenteestaan julkaistiin lehtien palstoilla. Hänen juokсутyyhinsä kuvattiin ja nuoria urheilijoita opetettiin omaksumaan "lentävän askeleen" voimaa. Nurmi sai uuden nimen "The Winged Mercury" eikä häntä "voida verrata kehenkään muuhun urheilijaan" vaan hän on "itse täydellisyys".

Nurmen urheilullista valloituskykyä korostivat myös amerikkalaiset "Karit" piiroksillaan, ja leikkillisesti uskoteltiin, että Nurmen ensimmäiset kengät ovat olleet piikkarit.

Lehdistön herättämä koku kulki läpi mantereen ja uteliaisuus oli ennenkuulumaton jopa Hollywoodissa asti. Siellä Nurmi veti ensimmäisenä iltana katsomoon 40 000 ja toisena iltana 50 000 katsojaa, kun hänet oli asetettu juoksemaan punanahkaisia intiaaneja vastaan. Kansa oli haltioissaan ja hurrasi seisaalleen nousten Nurmen voitolle. Tällaista suosionosoitusta ei oltu aikaisemmin suotu kenellekään toiselle urheilijalle. "Taciturn Finn" lumosi kaikki.

Paavo Nurmen ensimmäiset olympialaiset olivat vuonna 1920 Antwerpenissa, jossa hänen tukenaan ja neuvonantajanaan oli Hannes Kolehmainen. Näissä kisoissa "Tynnyrimäinen rinta" ja "vahvajalkainen juoksija" löi itsensä läpi. New yorakilainen The Evening Mail mm. kirjoitti, että "Suomalaisista on tullut urheilukansa yhden yön aikana", "Peerles Paavo", "Turun Ässä eli Ace of Abo" (kehoitettiin ääntämään oopoe) oli syntynyt.

John J. Halliman, Boston Clobista, ylisti suomalaiset urheilijat "ihmiskunnan hienoimmaksi kansaksi, vahvarakenteisiksi, tanakoiksi, voimakkaiksi ja kepeäjalkaisiksi", joista Nurmi oli itse malliesimerkki. Nurmen ei uskottu olevan oikeastaan edes "normaali ihminen" vaan joku "fyysillinen luonnon-oikku",

Antwerpenin ja Pariisin olympialaisten välivuosina Nurmen juoksua ja hänen teemiään maailmanennätyksiä seurattiin Yhdysvalloissa tarkkaan, mutta Pariisin olympialaisten sankariksi nousi Paavo Nurmi. Hän voitti siellä yhteensä 5 kultaa. Näistä kaksi, 1500 metrin ja 5000 metrin, yhden tunnin sisällä ja teki samalla näitten matkojen uudet olympiaennätykset. "Eikä Nurmessa todettu edes väsymyksen merkkejä", ihmettelivät USA:n lehtimiehet. Koko Suomi pääsi nyt uudelleen maailmankartalle. Ihmeteltiin miten maa, jonka vain harvat amerikkalaiset pystyvät kartalta löytämään, saattaa uhata "Setä Samulin" olympiavoittoja. "Hiilimurskan teräsmiehen" kotimaa sijoitettiin "itäiselle osalle Skandinaviaa", ja samalla ihmeteltiin, miten "Skandinaavia on saattanut niin huimasti laajentua".

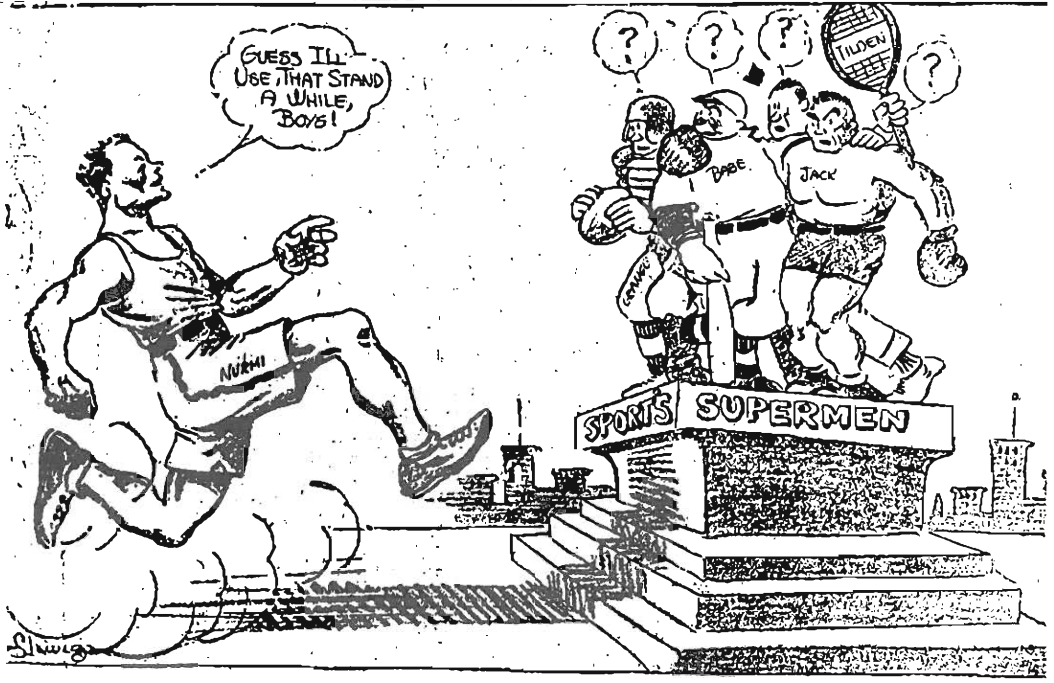
Sisä ratojen ja hallikilpailujen vetonaulaksi kutsuttiin amerikansuomalaisten myötävaikutuksella Paavo Nurmi, joka saapui New Yorkiin joulukuussa 1924. Lehtikirjoituksista ei ollut puutetta, suurin Nurmesta julkaistu kokokuva on 44 senttimetrin korkuinen ja sen yhteydessä kerrotaan suomalaisesta "joka puhuu vähän, mutta juoksee lujaa". Nurmen juoksu tyylillä selostettiin tarkkaan. Kaikkien hallien katsomot Bostonista Los Angelesiin olivat liian pieniä. Tuhansia halukkaita jouduttiin käännättämään pois

ja on väitetty, että sisäänpääsymaksut olisivat voineet olla nelinkertaiset ja sittenkin jokainen paikka katsomossa olisi loppuun myyty.

Kilpailuja oli tiheään. Nurmi matkusti öisin junalla kaupungista toiseen ja kilpaili iltaisin ja joskus päivälläkin. Jotkut urheilutoimittajat yrittivät tällöin puolustaa häntä; "Nurmi on sittenkin vain ihminen".

Nurmi on saanut vierailta myös Valkoisessa talossa. Hän on tavannut mm. presidentit John Calvin Cooligen, Lyndon B. Johnsonin ja hänet on kuvattu yhdessä Richard Nixonin kanssa.

Amerikkalaisten lehtimiesten matkustessa Skandinaaviassa he usein poikkesivat myös tapaamaan "lentävää suomalaista", eikä kirjoituksissa sitten paljon muuta Suomesta puhuttukaan. Nurmi oli Suomen Nähtävyys. Sensaatiomaisesti Nurmi valloitti lehtien otsikot, kun Suomessa valmistauduttiin vuoden 1952 olympialaisiin. "Paavo Nurmi, "The Flying Finn", valmistautuu olympialaisiin, - nyt rikas kauppias, odottaa

olympialaisista hienoa esitystä". Ja sitten kun Nurmi juoksi stadionille olympiasoihtu kädessään, oli yleisö haltioissaan. Tälläkin kertaa se oli Nurmi - ei Helsinki eikä Suomi - joka sai amerikkalaisten lehtimiesten huomiota.

Olympialaisten jälkeen Nurmesta tehtiin urheilun "ennustajaeukko". Tarkkaan otettiin kenen Nurmi ennusti rikkovan entiset saavutukset.

Nurmelle tarjottiin myös mahdollisuutta jäädä Hollywoodiin. Olisiko hänestä tehty Suomen Chevalier vaiko jokin muu, jää arvoitukseksi. Jos hän olisi ryhtynyt ammattilaiseksi hänestä olisi voinut tulla juoksuraodoilla nyrkkeilyä vastaava mahtiurheilija. Nurmen luonteelle ei kuitenkaan olisi sopinut alistua promoottorien tahdon mukaan

joko häviämään tai voittamaan.

Paavo Nurmi ja amerikansuomalaiset

Amerikansuomalaiset olivat vuonna 1903 perustaneet New Yorkissa oman kansallisen urheiluseuran FINNISH AMERICAN ATHLETIC CLUB (FAAC). Tähän seuraan kuului hyviä Suomesta tulleita urheilijoita, kuten Ville Ritola, William Kolehmainen, Albin Stenroos, Hugo Qvist ja kymmeniä muita. FAAC kuului jäsenenä The AMERICAN ATHLETIC UNIONiin (AAU), jonka säädöksiensä alaisena se järjesti omia sisä- ja ulkoratojen kilpailuja.

Vaikka sisärata- ja hallikilpailut olivat alkaneet USA:ssa jo vuonna 1868, ne kitui-

vat ja kärsivät "tähtijuoksijoiden" puutteesta. Lehdissä kirjoitettiin, ettei tällaisissa

"juoksukilpailuissa ole mitään urheilullista". Yleisön asenteita olisi siis muokattava ja siihen tarvittiin sellainen tunnettu urheilija kuin Paavo Nurmi.

Siirtolaisille - niin myös amerikkansuomalaisille - oman kansan menestys on ensiarvoisen tärkeää, ja sitä pyritään tuomaan esille aina, kun siihen on mahdollisuus. Niinpä amerikkansuomalaiset ottivat nyt tavoitteekseen saada oma olympiatähti, Paavo Nurmi, juoksemaan Yhdysvalloissa etenkin sisä- ja hallijuoksuissa.

Nurmen matkakustannuksiin, kilpailujen osanottomaksuihin ja järjestelyihin tarvittiin paljon rahaa. Tarvittavat varat kerättiin FAAC-urheiluseuran jäseniltä, siis amerikkansuomalaisilta siirtolaisilta.

Paavo Nurmi "The Flying Finn", saapui New Yorkiin FAAC:n kutsumana joulukuun 9. päivänä 1924. Miljoonakaupungin ylipormestari, John F. Hylan, otti suomalaisen olympiasankarin vastaan kaupungintalossa. Tässä tilaisuudessa hän luovutti Nurmelle symbolisen kaupungin avaimen ja toivotti juoksijoitten kuninkaan tervetulleeksi Yhdysvaltoihin.

FAAC oli järjestänyt Nurmen ensimmäiset kilpailut Madison Square Gardeniin tammikuun 6. päivän iltana 1925. Kun aikaisempiin sisäratakilpailuihin oli saatu väkeä korkeintaan pari tuhatta, niin Nurmen kilpailut oli loppuunmyyty viikkoja etukäteen. New Yorkin kaupungin palopääällikkö joutui rajoittamaan seisomapaikkojenkin myyntiä, ja poliisin oli käännyttävä tuhansia halukkaita pois. On väitetty, että poliisin oli käytettävä vesiletkuja hajottaakseen ja rauhoitakseen yleisöä, joka ei ollut mahtunut sisälle. "Aavesuomalaisen" suosio ei ollut pettänyt järjestelijöitten toiveita.

Sähköisessä kilpailussa Nurmen kilpailukumppaneita olivat Amerikan parhaat mailerit, Illinoisin urheiluseuran Joye Ray ja Bostonin urheiluseuran Lloyd Hahn, joille molemmille sisäratojen lankut olivat tuttuja. Nurmi voitti ja "käveli maalinauhan läpi", kirjoittivat lehdet. Mutta hän teki samalla sekä 1500 metrin että mailin uudet maailmanennätykset. Viiden tuhannen metrin

Sport Bugographies

Paavo Nurmi's First Pair of Baby Shoes Had Running Spikes on 'Em.

By "Bugs" Baer

HERE is the boy who grabbed four Olympic scrambles in a week. His name is Nurmi, pronounced Djer Kisa. He is a paperhanger when he is home and got his speed hanging borders on express trains.

The old boy trains on black bread and herring. He won't have to run so fast here, because the delicatessen stores are open all night.

The Finns are the greatest runners in the world, because they live in a land where wolves are traffic cops. Finland surprised the world last summer in Paris, when the Finnish scooters hung a dialect on world supremacy. The greatest of them all was Nurmi, who jogged along with a watch in one hand and a herring in the other.

THE spectators didn't know whether he was timing himself or the herring.

Although he runs with a small watch, he trains on a bigger scale. Nurmi gets in shape by carrying an eight-day clock and running it slow.

This will be his first twist at indoor running. He has always skipped in the great Finnish outdoors where marathons are sprints.

HE holds all records for 1,000, 5,000 and 10,000 meters. A meter is a yard with a couple of extra inches thrown in for the cat. Nurmi also won the Olympic cross-country run but gave up this pastime in Finland where the neighbors chased him out of their backyard.

juoksu oli samana iltana, ja siinä Nurmen kilpakumppanina oli m.m. Ville Ritola. Tässäkin juoksussa Nurmi saavutti uuden maailmanennätyksen.

Nurmi kilpaili viiden kuukauden aikana 59 sisä- ja ulkoratakilpailussa ja teki 38 uutta maailmanennätystä. Nurmi ei siis ollut "tavallinen" juoksija vaan todellinen "ihmeolio" - jokin tuntematon voimakkuus. Hän hävisi vain yhden kilpailun, 800 metrin juoksun, joka ei ollut hänen lajinsa. Kerran 5000 metrin juoksussa hän joutui lopettamaan vatsanpurujen vuoksi. Lehtimiehet totesivat tällöin, että "Nurmi on sittenkin vain ihminen, joka tuntee kipuakin".

Kun Nurmi oli palannut takaisin Suomeen voitokkaalta Amerikan matkaltaan, hänen osallistumistaan kilpailuihin Euroopassa ja Skandinaviassa seurattiin tarkkaan USA:n lehdistössä. Amsterdamin olympialaisten (1928) jälkeen, joista Nurmi voitti yhden kullan ja 2 hopeaa, Nurmi-kuume Yhdysvalloissa vain kiihtyi. FAAC:n kutsu- mana ja Hugo Qvistin toimiessa tulkkina ja matkanjohtajana, Nurmi teki toisen Amerikkankiertueensa. Tällä kertaa hänen kanssaan lähtivät kilpailemaan myös ruotsalaistunut Edwin Wide sekä Suomesta E. Purje.

Tällä kertaa Nurmi osallistui kuitenkin varovaisesti kilpailuihin ja osoitti selviä väsymisen merkkejä. Hän osallistui 16 kilpailuun ja helmikuun 9. päivänä 1929 hän tapasi Madison Square Gardenissa voittajansa, amerikkalaisen mailerin Ray Gongerin. "Madison Square Gardenin teräksiset kannatuskaaret notkuivat, seinät tärisivät ja katto oli luhistua alas yleisön kirkuessa ja tömistellessä penkeillä jalkojaan. Nurmi ei vähällä antanut periksi, taisteli paikastaan, oli milloin perässä milloin edellä, mutta hänen oli vihdoin tunnustettava häviönsä, kun saapui maaliin seitsemän metriä Congerin jäljessä": kirjoittivat lehdet.

"Aavesuomalainen", "Lentävä Suomalainen", "Turun antilooppi", "Juoksuratojen Teräsmies", "Siivekäs Mercury" ja monet muut lempinimet kerrattiin, kun juoksijoiden kuningas oli vihdoin voitettu ja vielä hänen lempimatkaltaan, maililla. Tämä oli toimittajille herkullista kirjoitettavaa ja Nurmen maine vain kasvoi sen ansiosta.

Edwin Wide kertoi Turun Sanomien toimittajalle, että "kyllä Paavo Suurella ei ollut

vertaistaan. Kyllä hän oli suurin ... ihmetellen vain harjoitteliko hän todella niin paljon kuin kerrottiin. Minä jäin paljolti siihen käsitykseen, että Nurmi oli ennenkaikkea lahjakkuus ... hän ajatteli kaikki kovin perusteellisesti. Urheilun ura kasvatti hänet yksinäiseksi sudeksi, mutta kyllä hän avautui, kun löysi ystävän."

Amerikkalaiset olivat havainneet Nurmen kyvyt ja tekivät hänestä vieläkin kuuluisamman. Hänelle tehtiin tasoituskilpailuja, joissa hän olisi voittanut kenet tahansa. Hänestä luotiin mielikuva, että hän oli yliluonnollinen, uskomaton, fantastinen. Ja tämä kaikki tuotti rahaa sisäänpääsymaksuina noin vajaat miljoona dollaria kilpailuista yhteensä.

Nurmi lopetti melkein 20 vuotta kestäneen urheilijanuransa vuonna 1934, mutta Amerikassa häntä ei unohdettu. Nurmen avioliitto, avioero, ja loistava liikemiesura pitivät hänet jatkuvasti lehtien palstoilla.

Kun talvisota marraskuussa 1939 puhkesi, se herätti heti amerikansuomalaisten kansallistunnon. Välittömästi siirtolaiset perustivat HELP FINLAND-osastoja kautta Yhdysvaltojen manteretta ja ryhtyivät keräämään avustusta Suomelle.

Suomesta siirtolaisten avustustyötä tuettiin monin tavoin. Lahden musiikkiopiston johtaja Boris Sirpo lähti vaimonsa Gretan ja kasvattipoikansa Heimo Haiton kanssa Yhdysvaltoihin. Siellä "pikku pelimanni" konsertoi avustustoimikuntien järjestämissä tilaisuuksissa, joiden tulot menivät HELP FINLANDIN kautta Suomeen.

Suomesta lähetettiin myös Paavo Nurmi ja Taisto Mäki tukemaan siirtolaisten avustustoimintaa. Asepukuisten Nurmen ja Mäen matkalla oli erinomainen mainosarvo Suomen asialle. Nurmi ja Mäki saapuivat New Yorkiin tammikuussa 1940 ja palasivat Suomeen maaliskuussa 1940. Lehtitietojen perusteella avustustoimikunnat keräsivät tänä aikana Nurmen ja Mäen kilpailuista toistasataa tuhatta dollaria varoja Suomeen lähetettäväksi. Totutulla vähäsanaisuudellaan Nurmi tälläkin kertaa valloitti yleisönsä. Taisto Mäen maine taas perustui puheliäsuuteen.

AMERIKAN SUOMALAISET!

Kansamme kohtalon vuosina olette Te, heimolaisemme Yhdysvalloissa, muistaneet meitä unohtumattomalla tavalla, Yksityiset henkilöt keskuudessanne ovat lahjoittaneet yli 2 milj. dollaria, ja yhdistystoiminnalla olette keränneet saman verran. Te olette ruokkineet lapsiamme, jakaneet kenkiä ja vaatteita loputtomiin

ahassa emme voi arvioida lukemattomien kotimaahan lähettämienne pakettien arvoa tai kaikkea sitä työtä, huoltoa ja uhrautuvaisuutta, jota niiden kokoaminen ja lähetys on aiheuttanut. Nämä lahjanne ovat kautta Suomen lämmittäneet sydämiä. Lukemattomiin Suomen koteihin ne ovat ankeina aikoina luoneet elämän uskoa, iloa arkipäivän harmauteen ja antaneet voimaa yrittämään suurissakin vaikeuksissa. Auttamalla isienne maata olette osoittaneet kunnioittavanne heidän muistoaan. Neljänteen käskyyn sisältyvän lupauksen niille, jotka kunnioittavat isäänsä ja äitiään, uskon seuraavan Teidän toimintaanne Suomen hyväksi. Sama siunaus säteilee kymmenien tuhansien Suomen lasten silmistä ja me kaikki yhdymme siihen lämpimin mielin

Suomen kansan nimessä lausun Teille kiitokseni

SUOMEN TASAVALLAN PRESIDENTTI

Nurmi teki seitsemännen ja viimeisen Amerikan matkansa Yhdysvaltoihin vuonna 1967. Sportmen's Club of the City of Hope Los Angelesissa oli järjestänyt vuotuiset juhlit ja ojensi Nurmelle Beverly Hiltonissa ensimmäisen "Victors Award" eli voittajien muistopalkinnon. Tälläkin kertaa L A Times-lehdessä kerrattiin Nurmen urheilulliset saavutukset ja muistettiin, että "Nurmi puhuu vähän, mutta se riittää jos katsoo hänen tuloslistaansa, tuntuu kuin hän olisi juossut ikuisesti. Hän on todella juoksija, joka nöyryytti oman sekunttikelonsakin."

Nurmen 75-vuotispäivää kunnioitettiin

otsikoin, mutta hänen kuolemansa levisi uutisena kulovalkean tavoin. Eikä nytkään säästetty palstatilaa, kun kerrattiin hänen saavutuksiaan niin urheilussa kuin liike-elämässä.

Olisi saattanut odottaa, että kuolema olisi lopettanut kiinnostuksen Nurmea kohtaan Yhdysvalloissa. Mutta näin ei käynyt. Televisiossa, jossa urheiluojelmat ovat suuressa suosiossa mainittiin Nurmen nimi toistuvasti ohjelmien alussa. Myös hänen lempinimensä kerrattiin usein. Vähän ennen Moskovan olympialaisia ABC:n Sport Cavacade Jim Mc Kay oli tehnyt ohjelmasarjan maailman

Paavo Nurmi, John Weissmüller ja Jesse Owens vuonna 1964 New Yorkissa.

viidestä parhaasta juoksijasta. Nurmi oli sarjan ankkurina ja ohjelman juontaja julisti hänet juoksijoitten kuninkaaksi, unohtumattomaksi lentäväksi suomalaiseksi.

Nurmi oli älykäs lahjakkuus, itsepintainen, joka oli löytänyt suunnan lahjakkuudelleen. Hän oli voitontahtoinen kaikessa. Hänellä oli ilo nujertaa aikansa parhaat kilpakumppanit. Hänen juoksunsa oli viihdettä, joka lumosi katsojansa. Nurmea juhliittiin usein ja monissa piireissä. Raittiina miehenä hän ei kohottanut lasia huulilleen, vaikka huomautettiinkin, että "tämä on Suomen kunniaksi". "Missä on Suomen kunnia, jos häviän seuraavat kilpailuni", vastasi Nurmi ja juoksi ja voitti isänmaansa kunniaksi eikä ainoastaan omaksi kunniakseen.

Lopuksi on todettava, ettei amerikansuomalaisten kunnioitus Nurmea kohtaan ole vielääkään laantunut. Yhdysvalloissa sanotaan olevan yli 600 000 suomalaisperäistä asukasta, joille suomalaisuus ja suomalaiset merkkihenkilöt, ovat ensi arvoisen tärkeitä. PAAVO NURMI CLASSICS kisat järjestettiin ensi

kerran v. 1978 Portland Oregonissa. Tänä vuonna kisat pidetään Fitchburgissa, Massan osavaltiossa heinäkuun 6-8. päivinä. Ne ovat samalla osa suomalaisten vuosittaisia Finn Fest-kesäjuhlia. Fitchburgissa paljastetaan myös valokuvanäyttely Paavo Nurmen elämäkerrasta. Valokuvanäyttelyn aineiston on koonnut tämän artikkelin kirjoittaja, ja sen on rahoittanut Suomi-Seura. Näyttely lahjoitettiin pysyvästi kiertäväksi näyttelyksi Yhdysvaltoihin Finn Fest-juhlatoimikunnan haltuun.

Lähteet

- Donovan, Wally, A History of Indoor Track & Field, California 1976
- Ekman, Katri & al., A History of Finnish American Organization in Greater New York 1891-1976, Printed in United States of America, 1976
- Ritola, Ville, Pantiin Ritolaksi, Helsinki 1974.
- Wilt, Fred, How They Train, Los Angeles, California, 1976.

Kirjoittaja on artikkelia ja Paavo Nurmea käsittelevää näyttelyä varten tutkinut yhteensä 80 amerikkalaista ja amerikansuomalaista lehteä ja niiden artikkelit vuosilta 1920-1978.

615 872 AMERICANS CLAIM FINNISH HERITAGE

Responding to a request for information on their ethnic origins 615 872 Americans reported Finnish ancestry according to a recently published report by the Bureau of the Census. Of these 267 902 reported only Finnish ancestry, and 347 970 reported mixed ancestry including Finnish. The first time this question has been asked was in the 1980 census.

The report shows that nearly half, or 304 319, live in the North Central Region which stretches from Minnesota through Ohio. 161 021 live in the West, and 96 000 in the Northeast. Michigan with 111 702, Minnesota with 98 783, and Wisconsin with 31 782 have over a third of the total. California with 60 459, Washington with 39 496, and Massachusetts with 33 583 represent the third, fourth, and fifth largest state groups respectively.

The numbers of persons of Finnish descent listed by states re-enforce these conclusions.

They are:

Alabama	1145
Alaska	2798
Arizona	7259
Arkansas	884
California	60 459
Colorado	6123
Connecticut	8221
Delaware	562
District of Columbia	322
Florida	18 412
Georgia	2460
Hawaii	987
Idaho	3990
Illinois	21 258
Indiana	3893

Iowa	2659
Kansas	1459
Kentucky	1199
Louisiana	2089
Maine	5592
Maryland	5274
Massachusetts	33 583
Michigan	111 702
Minnesota	98 783
Mississippi	871
Missouri	2949
Montana	7490
Nebraska	1555
Nevada	2228
New Hampshire	5998
New Jersey	8118
New Mexico	1527
New York	23 475
North Carolina	2161
North Dakota	3930
Ohio	21 633
Oklahoma	1401
Oregon	22 653
Pennsylvania	8301
Rhode Island	1977
South Carolina	1170
South Dakota	3716
Tennessee	1641
Texas	8409
Utah	3526
Vermont	1664
Virginia	4873
Washington	39 496
West Virginia	730
Wisconsin	31 782
Wyoming	2476

Lähde:
(FCA NEWSLETTER FEBRUARY 1984)

KESKUSTELUA

Historiallisessa Aikakauskirjassa No 4/1983 julkaistiin Turun yliopiston lehtorin Reino Keron artikkeli "Mietteitä projekteista ja etenkin siirtolaishistorian tutkimuksen hyödystä". Turun yliopiston historiaoppiaineen emeritus professori ja kaukosiirtolaisuus-tutkimusprojektin käyntiänpäijä Vilho Niitemaa laati artikkeliin heti tuoreeltaan vastineen, jota Historiallinen Aikakauskirja ei kuiten-

kaan katsonut voivansa julkaista kirjoittajan esittämissä laajuudessa. Siirtolaisuus-Migration julkaisee nyt vastineen siltä osin kuin se käsittelee siirtolaishistorian ja etenkin kaukosiirtolaisuuden tutkimusprojektin käyntiinlähtöä ja kehitystä sekä Siirtolaisuusinstituutin syntyhistoriaa. Artikkelissa esitetyt mielipiteet ovat kirjoittajan.

Vilho Niitemaa

LEHTORI KERON TESTAMENTTI SIIRTO- LAISHISTORIAN TUTKIMUKSESTA

Kun yleismaailmallinen Orwellin ja suomalaikansallisen sopulin vuoden alussa, 9.1.1984 postilukustani tipahti Hist.Aik. 4/1983 ja luin siitä Keron kirjoituksen "Mietteitä projekteista ja etenkin siirtolaishistorian tutkimuksen hyödystä", nousi mieleeni viimeinen vierailuni amerikkansuomalaisen professori John I. Kolehmainen kanssa Turun yliopiston historian laitoksella. Oppiaineen yleisen historian johtoportaalille Kero ilmoitti silloin jättäneensä siirtolaishistorian tutkimuksen, joten näen mainitun kirjoituksen hänen testamentinaan, jota on arvioitava sen mukaisesti.

Kiteyttäisin Keron kirjoituksessa ilmenevät teesit projekteista seuraaviin kohtiin: 1. asema arvojärjestelmässä, 2. asema yliopisto-opetuksessa, 3. historian piiriin sovellettuna ryhmätutkimuksen muotona, 4. osana historiallista kehitystä ja 5. ennustettavuudesta.

Lähden arvokäsittään rajauksesta. Sen Kero rajaa käsitteeseen "nykyisyys" ja sen merkityksen "tässä ja nyt". Historian tärkein dimensio on aika-akseli, se on sille ominainen erityislaatuisuus, sui generis, sitä ei saa rajoittaa yhteen mielivaltaiseen aspektiin, ei edes "hyötyyn" nykyhetkessä, vielä vähemmän lyömällä laimin sille ominainen geneettinen lähestymistapa. Tuloksena on sodanaikaisen korkeimman esimieheni vastaavanlaisessa tapauksessa käyttämä ilmaisu "moskaa" (E. Heinrichs: Mannerheim II. 1959, s. 239).

Kaukosiirtolaisuuden tutkimushankkeen synty

Laaja-alaisuuteen, monitahoisuuteen ja geneettisen

periaatteen noudattamiseen rakentuvan yleisen historian opetusjärjestelmäni kriteereinä oli, että lähdetään idean synnyistä, edetään pitkin aika-akselia ottaen huomioon asiakirjoista saatava realiteettiaines ja tarkastellen sitä kulloisenkin historiallisen tilanteen valossa. Sen vuoksi hämmästyttää, että oppiaineen lehtori julistaa yksisilmäistä, presentististä lähtökohdista ja journalistisin menetelmin esitettyä "hyöty" ajattelua. Otan yhden nykyajattelusta lähtevän esimerkin. Kero sanoo, että (1960-luvulla) "sana projekti kuului vielä keksimättömien sanojen joukkoon" ja edelleen "projekti oli onnistunut elämään 5-6 vuotta siten, että sitä ei ollut tunnustettu projektiksi". Historian opetukseni on aina sisältänyt sen realiteetteihin - ei sanoihin - pohjautuvan peruseriaatteen, että ensin on olemassa asia tai ilmiö, vasta sitten sille on annettu tai voitu antaa nimitys. Kumpikin vaihe on riippuvainen kulloinkin vallitsevasta historiallisesta tilanteesta.

Ollessani Turun Yliopiston humanistisen tiedekunnan varadekaanina ja siten konsistorin jäsenenä onnistuin humanisteillekin toteuttamaan muissa oppiaineissa jo varsin pitkälle omaksutun järjestelmän oppiaine - laitos. Katsoin, että se loi tietyn pohjan oman oppiaineeni, yleisen historian, kehittämiselle tieteen vaatimien periaatteiden mukaan ja irtautumisen eräiden ideologioiden hofhousmentaliteetista. Yksi kiistaton etu oli, että voin ryhtyä toteuttamaan välttämättömänä pitämäni ryhmätyöskentelyn periaatetta, samoin yhteistoimintaa muiden tieteiden kanssa, erityisesti ulkopuolella oman yliopiston. Kokemusta historian piirissä har-

joitettavasta laitostutkimuksesta minulla oli sitä ennen 15 vuoden ajalta, jolloin olin työskennellyt maan vanhimmassa historian tutkimuslaitoksessa, Sotahistoriallisessa toimistossa. Kokemukseni olivat sekä negatiivisia että - voittopuolisesti - positiivisia. Tällä pohjalla ja kollegani Esko Aaltosen välittämänä ja 'korkeimmalta taholta' tulleen toivomuksena syntyi ensimmäinen ryhmätöyöhön pohjautuva tutkimushankkeemme v. 1959.

Kohta sen jälkeen ryhdyin puuhaamaan toista laitospohjalle rakentuvaa tutkimushanketta suomalaisesta kaukosiirtolaisuudesta. Ajattelin, että kutsuisin jo Helsingin Yliopistossa v. 1955 Fulbright-luennoitsijana tapaamani prof. John I. Colehmainen luennoitsijaksi Turkuun. Esitykseni tuli kuitenkin tyrmäykseksi tiedekunnassa, sillä kollegani vastusti sitä, nähtävästi ajatellen, että olin tunkeutmassa hänen reviiriinsä. Jatkoin kuitenkin kotoisella pohjalla aiheen kehittelyä, mm. Suomi-Seuran välityksellä sain Carl Salmisen kokoelmista lahjoituksen, joka antoi mahdollisuuden ryhtyä kehittämään yhtä historiatieteen tärkeimmistä periaatteista eli Collingwoodin jo v. 1946 esittämää lähteiden ristikuulustelumenetelmää. Kokemuksistani varovaistuneena keskustelin v. 1963 aikana tästä tutkimushankkeesta useiden kollegojeni kanssa - mm. prof. Arvi Korhosen, joka resignoituneesti totesi: "Voithan yrittää, idea on kuin viljasäkki, jos se on elinkelpoinen, se seisoo täysinäisenä itselleen pystyssä, mutta jos ei siinä ole sisältöä, se lysähtää kasaan." Muut myötämielisesti asiaan suhtautuvat olivat prof. Armas Luukko, Etelä-Pohjanmaan kirjekeräyksen 1950-luvulla osakunnan puitteissa toimeenpannut kollegani, Suomi-Seuran toiminnanjohtaja Tauri Aaltio ja hänen välityksellään prof. Eino Jutikkala (jolle Anna-Leena Toivonen väitteli myöhemmin samana syksynä kotimaakuntansa siirtolaisuusaiheesta). Näiden eväiden pohjalla ryhdyin sitten rakentamaan ensimmäistä talkoohenkeen perustuvaa laitospohjaista siirtolaiskirjeiden keruuta Satakunnasta. Kohteeseen oli olemassa sikäli hyvät edellytykset, että em. koekeräys oli jo tehty Etelä-Pohjanmaalla, joten sitä täydentäisi Satakunnassa suoritettava. Sen hoitajaksi olin ottanut puolen assistentin toimessa 1.8.1963 lähtien olevan, vastikään hum.kand.ksi valmistuneen Reino Keron. Keräysorganisaation laajensin käsittämään yliopiston osakunnan lisäksi paikalliset nuorisoseurat, kunnanelimet, opettajat ja viranomaiset sekä lehdistön ja radion. Myötämiltä ja raha-avustusta sain Suomi-Seuralta. Olen viipynyt tässä idean synnyn problematiikassa sen yleistieteellisen kantavuuden takia hieman pitkään. Kansleri Rolf Nevalinna Muisteluisaan (s. 71) kertoo nerokkaan matemaatikon C. Carathéodoryn ilmaisseen asian: "Ideoitenni heräämisvaiheen keston voin laskea minuuteissa, toteuttaminen sen sijaan on vaatinut kymmenien vuosien ajan."

Tutkimushankkeen sopeuttamisesta kollegani

reviirin kanssa, sovimme siten, että siirtolaisuustutkimuksen tehtäväkenttä jaetaan siten, että hänelle tulee lähikenttä (s.o. Eurooppaan suuntautuva siirtolaisuus), minulle taas ulkopuolelle jäävät alueet (eli ns. kaukosiirtolaisuus, joka vakiintui tutkimushankkeeni nimeksi). Tämän jaotuksen huomioon ottaen Keron arvostelu on epäasiallinen ja totuutta vastaamaton, kun hän sanoo: "Siirtolaisuushistorian projekti... oli pikemminkin Suur-Suomi, jonka rajoja mielittiin Uralille." Epäasiallinen sen takia, että se käsitti juuri Euroopan ulkopuolelle jäävän kohdealueen (ml. Uralin takaisen alueen) ja totuutta vastaamaton, koska sen nimi oli "Suomalaisen kaukosiirtolaisuuden tutkimushanke".

Täten sovitulta pohjalta ryhdyin kehittelemään opetustoimintani edellytyksiä tutkimushankkeeni piirissä. Solmin kansainvälisiä tutkimussuhteita, sain v. 1965 Fulbright-järjestelmän puitteissa parikin amerikkalaista professoria luennoitsijoiksi Turkuun (John I. Colehmainen ja Valfrid Jokinen), aloitimme tutkimusaineiston kokoamisen Yhdysvalloissa ja opetusryhmän kouluttamisen. Tultessa 1970-luvulle oli suomalainen kaukosiirtolaisuuden historian tutkimushanke vakiinnuttanut asemansa niin, että saatoin ryhtyä ajattelemaan sen seuraavaa askelta.

Turun yliopiston humanistisen tiedekunnan valitsemana edustajana Valtion humanistisessa toimikunnassa jouduin vuodesta 1965 lähes vuosikymmenen ajaksi aluksi jäsenenä ja loppuvaiheessa varapuheenjohtajana, sittemmin myös sen historiajaoston puheenjohtajana perusteellisesti paneutumaan Euroopassa silloin leviämässä olevaan ns. projektitutkimukseen. Tieteen keskustoimikunnan julkistaman kokonaisuohjelman esittelemiseksi julkaisin historioitsijoille ohjeeksi tarkoitettun katsauksen Hist.Aik. 3/1972 otsikolla "Historiantutkimus ja tiedepoliittiset runko-ohjelmat", jota Kero ei näy lainkaan tuntevan. Inventoidessaan jo v. 1969 käynnissä olevia historia-projekteja, toimikunnan historiajaosto, jonka puheenjohtajana silloin oli prof. Eino Jutikkala, asetti 7stä projektista 3 etusijalle. Niiden joukossa yhtenä oli Suomalaisen kaukosiirtolaisuuden historia. Näiden kolmen kesken oli ratkaistava, mistä tulisi tarjolla oleva määräaikaaisesti rahoitettava humanistinen tutkimussopimus tehtäväksi. Tässä kilpailussa ei kaukosiirtolaisuuden tutkimusprojekti selvinnyt voittajana, mutta siitä huolimatta se sai erittäin paljon myötätuntoa monilta tahoilta osakseen, eikä vähiten opetusministeriöltä ja Valtion humanistiselta toimikunnalta. Tähän tosiasiaan nojaten sain sovituksi Suomi-Seuran puheenjohtajan, ministeri Rainer von Fieandt'n kanssa, että perustettaisiin suhteellisen löyhä neuvottelukunta, johon jäseniksi kutsuttaisiin tärkeimmät rahoittajat ja kun valtionarkistonhoitajan kanssa olin sopinut, että tutkimushankkeeseen kerättävä materiaali, joka

pääasiassa koostui mikrofilmattavasta aineistosta, mutta osaksi myös alkuperäismateriaalista, olisi Suomen valtionarkiston jatkuvan kontrollin alaisena. Kontrolli tapahtuisi juuri neuvottelukunnan yhteydessä siten, että valtionarkistonhoitajan nimeämä virkamies oli neuvottelukunnan yhtenä jäsenenä. Instituutio toimi sitten usean vuoden ajan moitteettomasti.

Siirtolaisuusinstituutin syntyvaiheet

Kollegani prof. Jouko Siiven kanssa oli meillä jo 1960-luvun lopulla puhetta siitä, että - kuten hän esitti - jos kirkko perustaisi oman tutkimuslaitoksensa Turkuun, kaukosiirtolaisuuden projekti voitaisiin liittää sen yhteyteen. Kirkon tutkimuslaitos perustettiin kuitenkin Tampereelle ja tämä ytkentä Turkuun jäi pois.

Otin laajemman tukijärjestön perustamisasian sitten uudelleen esille mainitussa kaukosiirtolaisuuden rahoittajain neuvottelukunnassa, jolloin Suomi-Seuran uusi puheenjohtaja Jussi Linnamo suhtautui asiaan myönteisesti ja toi esiin ajatuksen erityisen säätiön perustamisesta. Hänen ehdotuksestaan asiaa eteen päin viemään neuvottelukunta valitsi silloisen sihteerin FK Reino Keron sitä hoitamaan ja alkusysäyksen antajaksi suoritettiin pieni rahankeräys neuvottelukunnan jäsenten keskuudessa. Jäin sitten seuraamaan tämän säätiöajatuksen kehittymistä, mutta kun vuoden kuluttua (1973) en mitään kuullut, kutsuin rahoittajaneuvottelukunnan puheenjohtajan ominaisuudessa sihteerin Keron selvittämään asian edistymistä. Hän ilmoitti silloin, että hanke ei ollut edistynyt yhtään.

Havaittuani, että kiinnostus siirtolaisuutta kohtaan useilla tahoilla muualla oli erittäin suuri, mutta että yliopiston asema 1960-luvun lopulla alkaneen radikaalisen liikehtimisen lisääntymisenä saattoi perusteellisesti muuttua, otin juuri Australiasta palanneen oppilaani ja siirtolaisuushistorian nuorempa tutkijan sekä siellä väitelleen Ph.D. Olavi Koivukankaan hoitamaan asiaa toista linjaa. Yhdessä kiertelimme lukuisissa järjestöissä, yhteisöissä, korkeakouluissa ja ministeriöissä säätiöhanketta selostamassa. Vastaanotto mieltä joka paikassa oli suopea ja saatoimme uskoa, että tällä pohjalta voitiin asiaa viedä eteen päin. Joka tapauksessa tämä syntyprosessi johti keväällä 1974 siihen tulokseen, että saatoin kutsua säätiöön halukkaat yhteisöt Siirtolaisuusinstituutin perustavaan kokoukseen Turun (yksityiseen) Yliopistoon. Instituutti aloitti toimintansa samana päivänä eli 1.8.1974, jolloin yliopisto muuttui valtionyliopistoksi. Katsoin silloin ja pidän edelleenkin tätä yhden tieteellisen ongelmakentän piirissä suoritettua järjestelyä sekä opetuksen että maan tieteellisen tutkimuksen kehittämisen kannalta tarkoitustaan vastaavana. Yliopistojen kannalta siinä säilytettiin korkeakou-

luille vahvistettu tutkimuksen ja opetuksen vapaus ja niiden välillä vallitseva symbiosi. Se saattoi valtakunnan eri yhteisöt keskinäiseen, demokraattiseen kanssakäymiseen sekä kansainväliseen moniarvoiseen ja monipuoliseen yhteistoimintaan rajoittamatta silti kunkin erikoisluonteen kehittämistä juuri muuttoliikkeiden tutkimuksen eri osasektoreilla.

Monivaiheisten tapahtumien jälkeen, jotka keskittyivät jo Turun (yksityisen) Yliopiston aikana käyntiin pantuun sopimushankkeeseen Minnesotan yliopiston kanssa, päädyttiin 16.9.1976 tehtyyn sopimukseen (yksityisen) Siirtolaisuusinstituutin ja Minnesotan yliopiston kesken erityisesti julkaisu-yhteistyöstä. Sen sijaan toinen osasopimus tutkimusyhteistyöstä Turun yliopisto - Minnesotan yliopisto ei toteutunut. Savon Sanomista 17.1.1984 luin, että Kuopion yliopisto oli kesällä 1983 solminut ystävyyssopimuksen, jossa yhtenä kohteena oli myös suomalaissiirtolaisuus Amerikkaan.

Siirtolaisuustutkimusprojektiin liittyi myös U.S.A:n 200-vuotisjuhlakirja, johon aloite oli lähtenyt Tasavallan presidentin kirjeestä USA:sta 30.10.1970 (palnnettu Urho Kekkonen: Kirjeitä myllystäni II s. 79). Se tuli Suomen Historiallisen Seuran käsittelyyn syksyllä 1970. Seura asetti pienen toimikunnan, joka hyväksyi kolmesta sille tarjotusta esityksestä minun tekemäni, mutta varojen puutteen takia lähetti ehdotuksensa opetusministeriöön. Ministeriö asetti sitten 20.11.1974 nk. USA Bicentennial Finnish Committee, joka päätti ottaa yhdeksi tärkeimmistä ohjelma-numeroistaan juhlakirjan aikaansaamisen Seuran hyväksymän ohjelman pohjalla 4.7.1976 mennessä. Bicentennial-toimikunnan ja puheenjohtajani toimivan pienen toimituskunnan tarmokkaasti asiaa ajaneen hanke edistyi tiukasta aikataulusta huolimatta normaalisti niin, että ryhmätyön tuloksena syntyneet käsikirjoitukset saatiin vuoden 1975 loppuun mennessä englanniksi käännettyinä lähettää kirjapainoon. Juhlakirja valmistui määräaikaan mennessä ja luovutimme sen ensi kappaleen Tasavallan presidentille. Hän kiitti hyvästä ja täsmällisestä suorituksesta ja lupasi vieraillessaan Amerikassa elokuun alussa antaa presidentti Gerald Fordille hänen kappaleensa.

Tutkimusten rahoitus

Tutkimustoiminnan ongelmana on aina ollut rahoituksen löytäminen. Erityisesti Suomi-Seura suhtautui myönteisesti siirtolaisuustutkimukseen. Perustamani rahoittajien neuvottelukunnan, joka toimi Suomi-Seuran suojeluksen alaisena, aikoi Turun yliopiston uusi historiallinen osasto ottaa haltuunsa, mutta yrityksen epäonnistuttua ottaa omaan käyttöönsä sen 50 900 markan määrärahan, jonka Seura oli varannut v. 1976 Suomalaisen kaukosiirto-

laisuuden tutkimushankkeen individualisella pohjalla suoritettavan tutkimustyön osahankkeiden eli organisatorisesti katsottuna ns. erillisten "siivusaun- tien" tutkimiseen. Tästä asiasta Kero antaa seuraavan kuvauksen: "Suomi-Seura otti projektin jo 1960-luvulla kummilapsekseen ja lupasi 1970-luvun puolivälissä tukea loppuraportin (yleisesityksen) laatimista 150 000 markan määrärahalta. Pian lupauksen antamisen jälkeen Suomi-Seura löysi kuitenkin uuden kummilapsen ja perui rahoituslupauksena."

Lyhyesti: Suomi-Seura ei koskaan luvannut 150 000 mk, vaan seuran puheenjohtaja ilmoitti rahoittajien neuvottelukunnan kokouksessa, että hän tulee Seuran johtokunnalle puoltamaan, mikäli Seuraa rahatilanne sallii, kolmen osan julkaisemista korkeintaan tällä määrärahalta, joka määriteltiin kirjoittajakohtaiseksi. Suomi-Seuran johtokunta myönsi v. 1976 rahoittajien neuvottelukunnan puheenjohtajan ja sihteerin (Niitemaa, Virtanen) erillisestä anomuksesta 50 900 mk annettavaksi sille kolmesta kysymykseen tulevasta erillisten suuntien tutkijasta, joka ensinnä saisi oman osuutensa valmiiksi. Rahat pysyivät edelleen Suomi-Seuran hallussa, mutta jotta voisin lisensiaattiseminaarissani ilmoittaa tästä kilpailutilanteesta, Seura talletti summan erilliselle tilille Turkuun. Määräraha oli käytettävä viiden vuoden kuluessa ja summa oli nostettavissa vasta sen jälkeen kun Seuran johtokunta oli hyväksynyt ensimmäisen käsikirjoituksen. Nostoon pankkitililtä olivat oikeutetut puheenjohtaja ja sihteeri yhteisellä allekirjoituksella. Määräraha koski siis suomalaisen kaukoliirtolaisuuden historian tutkimushanketta ja sen nuorinta, individualisella pohjalla laadittavaa osaprojektia, joka oli tarkoitus julkaista ensimmäisenä siitä syystä, että kollektiivisuoritukseksi tapahtuvasta Pohjois-Amerikan siirtolaisuudesta oli vielä tehtävä eräitä olennaisia lisäselvityksiä ja aiheesta oli juuri samana vuonna ilmestynyt kokoomateos Old Friends - Strong Ties eli USA:n 200-vuotisjuhlakirja.

Tästä kokonaissuunnitelmasta valmistui v. 1983 ensimmäinen osasuoritus (Alpo Juntunen: Suomalaisen karkottaminen Siperiaan autonomian aikana ja karkotetut Siperiassa). Kirjan ilmestymisen mahdollistivat merkittävästi opetusministeriö, Kone Säätiö, Emil Aaltonen Säätiö sekä oikeusministeriön vanheinhoito-osaston ylijohtaja.

Tilanne oli tällä välin muuttunut kokonaan. Itse olin lähes 40 vuoden palveluksen jälkeen, joista viimeiset 22 vuotta Turun Yliopiston yleisen historian professorina, sairastunut ja lääkärin määräyksestä siirtynyt täysin palvelleiden joukkoon. Seuraajani minun kansani neuvottelematta ryhtyi vaatimaan Suomi-Seuran omistuksessa edelleen olevaa ja Kaukoliirtolaisuuden tutkimushankkeeseen varattua määrärahaa muiden hankkeiden käyttöön, historian laitoksen uusi johtaja jopa

lähetti Suomi-Seuran puheenjohtajalle tätä asiaa koskevan vaatimuskirjeen, jonka näin vasta kuu-kausia myöhemmin. Tältä taholta tulevasta painostuksesta Suomi-Seura sittemmin vaati määrärahaa palautettavaksi. Kun v. 1982 oli kulunut 5 vuotta sen käyttöön varauksesta, neuvottelukunnan sihteeri palautti suostumuksellani määrärahan korkoi- neen Suomi-Seuralle.

Kaukoliirtolaisuusprojektin loppuvaiheet

Lehtori Keron kirjoituksesta havaitsen, että Turun yliopiston historian laitoksella oli pantu pääasiassa kokoamani aineiston ja hankkimani muun rahoituksen pohjalla käyntiin uusi projekti, joka tekee jossain määrin ymmärrettäväksi eräät Keron sanonnalliset omituisuudet, kuten "tämä projekti- han on ollut minun 'Kainuun läänini', 'mielittiin Uralille'", "roikkujen floora" ja toiveajattelun piiriin luettava passus "usko projektin ihmeitä teke- vään voimaan on alkanut hiipua". Tämän "Kai- nuun projektin" aikaan saannoksista olen saanut käsiini Keron mainostaman loppuraportin "Suo- men siirtolaisuuden historia I". Sen arvioinnin kuit- taisin lyhyesti roomalaisen runoilija Horatiuksen ennen ajanlaskumme alkua lausumalla mielmälä: "Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus". Muuten tämän "projektin" suurimpana ongelma- na näyttää olevan itsensä tuhoaminen: "Projektin kesä on lopussa", "suurprojektit ovat päättymässä" jne. jne. Tämän après nous le déluge-mentaliteetin vallassa yksi sen viimeisistä mohikaaneista kirjoitti Kanava-lehteen (Auvo Kostinen 2/1983) artikkelin "Päättämättömät projektit" sekä Turun Sano- mien yleisön osastoissa käytiin semanttinen "laitu- ri"-kärhäma vuoden 1983 aikana.

Opetuksen metodiikasta ja tieteen tilasta

Eräät Keron väittämät johtavat yleisempiin opetuksellisiin, tutkimuspoliittisiin ja kulturellisiin yhteyksiin. Ensinnä opetukselliset huomautukset. Aikoinani, 1950-luvun lopulla opetustilanteen salli- esse - käyttäen esikuvana prof. Arvo Lehtovaaran v. 1939 Helsingin Yliopistossa pitämää psykolo- gian praktikum-kurssia - järjestin oppiaineen lehto- rin approbatur-opetuksessa annettavaan opetusvel- vollisuuteen samaa asiaa tarkoittavan 'metodiopi- lisen harjoituskurssin'. Ensimmäiset lehtorin viran hoitajat eivät tajunneet sen käytännöllisen opetuks- sen luonnetta, mutta vasta kun 1960-luvulla erään lehtorin viran hoitajan (Matti Männikkö) kanssa olimme yksityiskohtaisesti käyneet läpi sen lähde- oppia, kritiikkiä ja kokoonpanokysymyksiä koske- vat opetettavat kohdat, opetus alkoi purra. Tästä näkökulmasta katsottuna lehtori Keron kirjoitus suorastaan vilisee opetuksenvastaisuuksia: oppi- aineen oman arkiston lähteitä ei ole käytetty yhtään, (esimerkiksi kirjelmäni Historian laitosneuvostolle

1.9.1976 antaa kokonaan toisen kuvan kuin hänen maalailemansa nyt julkaistussa artikkelissa), englantilaisen historianfilosofin R. G. Collingwoodin v. 1946 teoksesta *The Idea of History* selostamasta nk. "ristikuulustelumenetelmästä" opetuksen yhtenä peruseriaatteena ei tässä näy jälkeäkään (tätä tarkoitti mm. ryhmätyönmuodossa tapahtunut ja helposti saatavilla olevan kotimaisen lähdeaineiston rinnalle suoritettava tietojen keruu mikrofilmeille amerikkansuomalaisen keskuudessa). Esityksen kokoonpano-osan sivuuttamisesta muuan sitaatti Kerolta: "Niinpä jo 1976, jolloin projektin tuotto oli parhaimmillaan, ennustettiin Historiallisessa Aikakauskirjassa, että tässä hankkeessa Turussa kurkotettiin kuuseen ja kapsahdetaan Aurajokeen". Ennustus piti paikkansa". Sanoman passiivimuodon takaa 'ennustajaekokoksi' paljastuu - Reino Kero. Keron ilmoittama 'Kainuun läänin' projekti ei tämänkaltaisilla viisauksilla täytä historiatieteellisen opetuksen alkeitakaan, saattaa kylä olla esimerkkinä historian tutkimuksen väärinönsämenetelmistä.

Lehtori Kero ilmoittaa projektin "tuottaneen noin 40 siirtolaishistorian asiantuntijaa" ja kysyy retorisesti "tarvitseeko Suomen tapainen pieni maa näin suurta yhden alan asiantuntijajoukkoa?" V. 1970 tienoilla otimme selvää, miten pääaineenaan yleistä historiaa vv. 1955-1970 Turun yliopistossa FK-arvon saaneet olivat sijoittuneet yhteiskunnan eri sektoreille. Tulos: noin 100 henkilöstä lähes puolet oli sijoittunut kouluopetuksen piiriin, muut yhteiskuntaelämän eri aloille, joissa pätevyysvaatimuksiin kuuluu ns. akateeminen loppututkinto. Akateemisemmin tämän totuuden yleiskulttuurin arvosta sanoo Turun Yliopiston kansleri Rolf Nevanlinna muisteluisaan (s. 189): "Jos kulttuuria yleensä pidetään arvossa, niin totta kai on yrittävä sitä kohottaa eikä madaltaa."

Kysymys historian tutkimisen individuaalisesta ja sen kollektiivisesta ryhmätyönä suoritettavasta luonteesta ei ole mitenkään uutuudella pilattu. Näyttää siltä, että samasta asiasta kunkin sukupolven on lyötävä päänsä seinään. Näin tapahtui edellisen kerran miespolven aikaisemmin tämän saman Aikakauskirjan palstoilla (1950). Hyökkäyksen tekijöinä kummassakin tapauksessa ovat satatuntalaiskirjoittajat. En ryhdy sen lähemmin aikaisempaa erittelemään, toteen, että ryhmätyön muotoa puolustava Arvi Korhonen G. von Belowin sanavalmiudella lopultakin peittosi arvostelijansa (Jalmari Jaakkolan) niin, että kun tämä

sitten jäähyväisluentonsa yhteydessä paljasti kokonaissuunnitelmansa ilmoittamalla, että hänellä oli ollut aikomus kirjoittaa Suomen historia "Väinämöisestä Svinhufvudiin", hän pääsi 5 osaan: muut ovat kirjoittaneet saman verran lisää ja siksi hanke vielä tällä hetkellä on loppuun viemättä. Uskon edelleenkin siihen, että myös historioitsijoiden on syytä hyväksyä ryhmätyön muodot, vaikka perusta säilyykin individuaalisen työn pohjana. Se on modernin tutkimuksen voima myös historiassa, eikä yhden tapauksen toteutumatta jääminen saa sitä muuksi muuttaa.

Samantapaiseen arvioon näyttää päätyneen kansanedustaja, prof. Martti Tiuri, joka Turun yliopiston lehden "Yliopistouutiset" 2b mukaan 30.1.1984 on lausunut: "Turun yliopiston tuhoaminen vie aikaa. Asiaa tuntevalle merkit ovat kuitenkin jo selvät." Voiko asiaa sen sattuvammin sanoa.

Kohta sen jälkeen kun Hist. Aik. 4/1983 oli nähnyt päivänvalon, käytti ministeri Pekka Kuusi 11.1.1984 radion aikuiskasvatuksen opetusohjelman yhteydessä puheenvuoron, joka historioitsijoiden olisi syytä kuulla vielä kerran.

Yhteiskuntatieteilijöiden, joiden joukkoon katson itseni sosiaalishistorioitsijana ensi sijassa kuuluvan, aikaisemmin julistaman presentistisistä lähtökohdista lähtevän ja itsekeskisen tarkastelutavan sijasta Kuusi ilmoitti, että tästä lähtien meidän on asetettava tavoitteeksi koko luomakunnan kehityksen seuraaminen, sen alkujuurista käsin. Aspekti on sekä geneettinen että globaalinen, kehityksen kulkua seuraava ja kokonaisvaltainen eli juuri sellainen, jota itse olen pyrkinyt noudattamaan.

Historioitsijat ovat nyt joutuneet tässä esitetyn ratkaisun tienhaaraan: alistuuko yleinen historia edelleen journalistisesti johdetun ja itsekeskisyyteen rakennetun presentismin ancillaksi vai pyrkiikö liittymään Pekka Kuusen ohjelmaan. Tässä kai on Keron julistuksen ydin: "kurkotetaan Kuuseen - kapsahdetaan Aurajokeen", niin kuin hän asian tuntuu näkevän. Valinnasta ei minulla ole mitään epärointiä - yleisen historian nykyvastuun kantavien kannasta en tiedä. Puheenvuorossaan 11.1.1984 Pekka Kuusi ilmoitti, että opetuksen uudelleen järjestäminen on jo varsin pitkällä ja hän on käynyt myönteisessä hengessä neuvotteluja eri päättävien tahojen kanssa. Joka tapauksessa yleisen historian jättämään tyhjiöön tulee jotakin - se on aivan varmaa.

SIIRTOLAISUUSHUUMORIA

Turussa vuodesta 1974 toiminut Siirtolaisuusinstituutti on muun aineiston ohella kerännyt myös vitsejä ja tarinoita siirtolaisistamme eri puolilla maailmaa. Julkaisemme tässä muutamia esimerkkejä. Otamme mielellämme vastaan siirtolaisia koskevia vitsejä ja tarinoita julkaistavaksi lehdessemme ja

myöhemmin mahdollisesti erillisenä vitsikirjana.

Osoite:

Olavi Koivukangas
Siirtolaisuusinstituutti
Piispankatu 3
20500 Turku 50

*****

Riittävä kielitaito

Pohjanmaalla oli eräs nuori mies lähdösssä siirtolaiseksi ja otti kotikylänsä kansakoulunopettajalta englanninkielen tunteja, aivan oikein ajateltu muuten.

Ahkerasti kävi nuorukainen tunneilla, mutta mikä lienee ollut, oppi ei vaan ottanut päähän, yrittäpä kuinka ankarasti tahansa. Lopulta nuori mies hermostui ja sanoi opettajalle:

– En mä muuta tartte tietääkään, mutta mitenäs sanotaan engelskaksi, että 'anna äijä sen kultapalan olla minä sen ensin näin'.

*****

Suomalainen oli päätynyt villiin länteen ja iltanuotiolla korttia pelatessa miehet huomasivat vaarallisen skorpionin.

Suomalainen tempasi käteensä lähimmän lyömäaseen ja tappoi skorpionin.

Kaverit kalpenivat jolloin suomalainen kysyi:

– Ettekö ole ennen nähnyt skorpionia tapettavan.
– Kyllä, mutta emme kalkarokäärmeellä.

Mt. Isassa Australiassa tytär toi isälle ja äidille kahvit sänkyyn ja sanoi: "Keitin teille oikein pornokahvit". (porokahvit)

*****

Matkarahat

Ruotsinsuomalainen oli palaamassa vanhaan kotimaahan, mutta kuinka sattuiivatkaan Tukholmassa rahat loppumaan.

No, hätä keinon keksii. Hän meni tukholmalaiseen pubiin ja kysyi kuuluvalla äänellä:

– Olisiko kellään vipata kymmentä kruunua köyhän suomalaisen kotimatkaa varten?

Baaritiskin vieressä istunut ruotsalainen ojensi vikkelahti sadan kruunun setelin ja sanoi:

– Tässä satanen. Ota yhdeksän muuta mukaasi.

*****

Suomalainen sanoi ruotsalaiselle:

– Te ruotsalaiset ette tiedä Suomesta muuta kuin Koskenkorvan ja Kekkonen.

Ruotsalainen vastasi:

– Se on totta; minä en ole koskaan juonut Kekkoista.

KÄYNNISSÄ OLEVIA TUTKIMUKSIA

TUTKIMUS YHDYSVALLOISTA LÄHETE- TYISTÄ SUOMENKIELISISTÄ RADIO- OHJELMISTA

”Moskovan Tiltu” oli sotavuosina tunnettu radio-ohjelma Suomessa. ”Tiltu” esiintyi Neuvostoliiton radion suomenkielisissä propagandaohjelmissa, joilla silloisissa oloissa pyrittiin vaikuttamaan suomalaisten mieliloihin.

Etterissä oli kuitenkin noina vuosina suomenkielistä tarjontaa myös läntisestä maailmasta. Ennen muuta BBC Lontoosta ja OWI (Office of War Information) Yhdysvalloista lähettivät omia ohjelmiaan Suomeen.

Miten näitä ohjelmia Suomessa kuunneltiin ja millä tavalla ne vaikuttivat mieliloihin, tätä ei toistaiseksi ole paljontaan tutkittu. Nyt kuitenkin amerikansuomalainen valtiotieteilijä ja Suomen historian tuntija, emeritusprofessori **John I. Kolehmainen** tutkii amerikkalaisten ohjelmien merkitystä sekä sotavuosina että sodan jälkeen. Professori Kolehmainen oleskeli vaimonsa kanssa viime syksynä noin kuukauden Suomessa keräämässä aineistoa. Erityisesti hän on pyrkinyt selvittämään eri arkistoista, missä määrin näitä lähetyksiä on Suomessa seurattu. Hän on saanut havaita, että sodanai-kaisten lähetyksen seuranta oli Suomessa niin hyvin järjestettyä, että täällä nauhoitettiin kaikki suomenkieliset ohjelmat. Tämä aineisto on litteroituina suomalaisissa arkistoissa. Kun näiden sisältöä tarkastelee sen aikaisten mielialaraporttien rinnalla, voi hyvin tehdä johtopäätöksiä niiden vaikutuk-

sesta mielialoihin sekä rintamalla että kotirintamalla.

Amerikkalainen sotatiedotustoimisto OWI lähetti suomenkielistä ohjelmaa huhtikuusta 1942 elokuuhun 1945. Kesällä 1945 amerikkalaiset lopettivat suomenkieliset lähetyksensä, mutta tammikuussa 1951 ryhtyi Amerikan Ääni - Voice of America jatkamaan niitä. Professori Kolehmainen toimi suomenkielisen osaston päällikkönä syyskuuhun 1953, jolloin lähetykset Suomeen lopullisesti lopetettiin.

Suomenkielisissä lähetyksissä viljeltiin sekä kommunismin vastaista propagandaa että kulttuuria. Kolehmainen itse esitti amerikansuomalaisten vaiheisiin liittyviä historiallisia pakinoita ja esseitä. Lisäksi hänellä oli avustajana mm. Arvo ”Poika” Tuominen Tukholmassa, vaikka tätä ei silloin eikä kymmeneen vuosiin myöhemminkään tietänyt monikaan Amerikan Äänen toimittaja. Esa Arra luki ”Niilo Virran” pakinoita, joissa esitettiin suorasukaisia ajatuksia ja tietoja Stalinin ajan Neuvostoliitosta. Juuri nämä tekstit kirjoitti tavallisesti Poika Tuominen.

Amerikan Äänen Suomeen suunnatuissa lähetyksissä esiintyi 1950-luvun alussa myös USA:n entinen presidentti Herbert Hoover. Musiikkiohjelmissa oli mukana itse Marian Anderson, jonka säestäjänä toimi pitkään amerikansuomalainen Kosti Vehanen. Oskari Tokoi kommentoi kerran viikossa maailmanpoliittisia tapahtumia.

Amerikan Äänen suomenkielisen osaston henkilökuntaa 1952. Vasemmalta oikealle: Allan Nelson, Aino Salo, Eero Siltanen, John I. Kolehmainen, Reino Korhonen, Maire Jensen. Katri Blake, Henrik Roos, Esa Arra.

Keräämänsä aineiston ja omien kokemustensa pohjalta professori Kolehmainen ryhtyy nyt laatimaan tutkimusta OWI:n ja Amerikan Äänen suomenkielisistä radio-ohjelmista. Tutkimus ilmestyy ensin englanniksi, mutta Kolehmainen toivoo, että se voitaisiin myöhemmin julkaista myös suomenkielisenä.

Jos lukijoillamme on hallussaan tai tie-

dossaan tutkimukseen liittyvää materiaalia toivoisimme teidän ilmoittavan siitä prof. Kolehmaiselle osoitteella:

Prof. John I. Kolehmainen
50 Parkview Dr.
Tiffin
Ohio 44883
USA

TUTKIMUS SUOMALAIS-MAROKKOLAIS- TEN VANHEMPIEN KASVATUSARVOISTA JA LAPSEN KULTTUURI-IDENTITEETTIIN VAIKUTTAVISTA TEKIJÖISTÄ

Tutkimuksen lähtökohtana on ajatus siitä, että suomalainen ja arabialainen kulttuuri, molempien yhteisöjen elämäntavat ja kasvatuserinne ovat toisistaan suuresti poikkeavia. Eri olosuhteissa lapsuutensa viettäneet aviopuoliset joutuvat epäilemättä tietoisesti päättämään, tai perheessä valtaa pitävä puoliso päättää lasten tulevaisuutta ja nykyisyyttä koskevista asioista tavalla, jolla voi olla erittäin kauaskantoiset seuraukset lapsen kehityksen kannalta. Lasten uskonto on eräs tärkeä tekijä. Käytännössä Islamin uskonnon noudattaminen Suomessa vaikuttaa identiteettiin ainakin pojilla ympärileikkauksen myötä ja mahdollisesti vielä ruokailussa. Perinteisesti myös tyttöjen kasvatusta poikkeaa poikien kasvatuksesta.

Merkittävästi suomalais-marokkolaisen perheen elämään vaikuttaa maa ja yhteiskunta, jossa eletään. Suomessa asuvien perheiden elämäntapa muistuttaa suomalaista: äidit ovat yleensä kodin ulkopuolella työssä (elleivät ole äitiyslomalla) ja lapset ovat päiväkodeissa tai kouluissa. Perheen yhteisesti viettämä aika rajoittuu viikonloppuihin ja lomiin. Varsin monessa perheessä yhteiset harrastukset keskittyvät ulkoiluun ja ostoksettiin. Kyläilyäkin harrastetaan, mutta harvoin tavataan muita marokkolaisia perheitä tai arabeja yleensä. Marokossa äiti on useimmin kotona. Jos hän on kodin ulkopuolella työssä, se rajoittaa pitkien työpäivien muodossa äidin ja lasten yhteistä olemista ja vuorovaikutusta niin, että kahdessa perheessä isoäiti tai apulainen opettivat lapsille arabian kielen ensimmäisenä kielenä. Äidin ja lasten kommunikointi rajoittui yhteisen ajan ja yhteisen kielen puutteesta. Marokos-

sa elävien perheiden elämäntapa näyttää olevan eurooppalainen. Esimerkiksi huonekalut ovat eurooppalaiset ja Suomesta tuotuja esineitä on runsaasti.

Suomalaiset naiset näyttävät tuntevan heikosti tai pinnallisesti marokkolaista tai arabialaista kulttuuria: tiedot perustuvat miehen kertomuksiin ja lomilla saatuihin kokemuksiin. Suomessa asuvista naisista ei kukaan osannut arabian kieltä, Marokossa asuvista seitsemästä haastatellusta jokainen osasi ainakin välttävästi. Kaksi Marokossa asuvaa suomalaista oli muuttanut uskontoa ja julistautunut muslimeiksi. Kuitenkin muutos heidän selityksensä mukaan oli pikemminkin oikeudellisesti-taloudellinen kuin moraalinen tai eettinen. Perheen elämäntapaan näytti vaikuttavan erityisesti naisen kulttuuri: Suomessa juhlittiin suomalaisia juhlia, pidettiin suomalaisia vaatteita ja syötiin suomalaisia ruokia, Marokossakin muistettiin joulut ja pääsiäinen paikallisten juhlien lisäksi. Suomalaisuus Marokossa oli muuttanut eurooppalaisuudeksi, parin perheen kohdalla ranskalaisuudeksi (puolisot asuivat avioiduttuaan opiskelemaan Ranskassa).

Suomessa asuvista perheistä (kaksitoista) 2/3 käytti yhteisenä kielenä suomea, muut ranskaa tai englantia. Vain kolmessa perheessä isä puhui lasten kanssa arabiaa ja lapset osasivat isän äidinkieltä. Vastaavasti Marokossa asuvista (7) perheistä kolmessa puhuttiin ranskaa, kolmessa arabiaa ja yhdessä englantia. Kolmessa perheessä äiti saattoi puhua lapsille myös suomea, vain kahdessa se oli äidin ja lasten välisen kanssakäymisen pääasiallinen kieli.

Kasvatuseriaatteet tuntuivat olevan Suo-

messä tasa-arvoisuutta tyttöjen ja poikien välillä korostava, Marokossa poikien kasvatukseen sanottiin eroavan tyttöjen kasvatuksesta. Suomessa asuvat perheet erityisesti pitivät kasvatusta vanhempien yhteisenä asiana. Marokossa asuvat perheet pitivät suomalaista kasvatuskäytäntöä liian sallivana ja lapsikeskeisenä. Ne Suomessa asuvat perheet, jotka olivat lopullisesti valinneet asuinpaikakseen Suomen olivat sitä mieltä, että lapset saavat päättää uskontonsa itse (väestörekisteri). Lapsista toivottiin avarakatseisia ja sallivia. Erilaisen ulkonäen katsottiin olevan joillekin tytöille myönteinen asia, toisia taas kiusattiin sen takia. Kaikilla lapsilla oli arabialaiset nimet.

Yksilöidentiteetti koostuu monista eri asioista. Tärkeää suomalais-marokkolaisten lasten kannalta on nimi (arabialainen), uskonto (väestörekisteri tai Islam, jolloin pojat

on ympärileikattu), vain yksi lapsi on kastettu luterilaisen kirkon jäseneksi, kieli ja sosiaaliset instituutiot, joihin lapsi kuuluu (päiväkodit ja koulut). Tällöin asuinmaa merkitsee ratkaisevaa suuntaajaa. Elämäntapa taas on eräs ryhmäidentiteetin rakennusaines. Se näyttää muodostuvan äidin kulttuurin perusteella. Yksilö- ja ryhmäidentiteetti, josta kulttuuri-identiteetti on eräs tärkeä osa, näyttävät koostuvan eri vanhemmilta saatavista rakennusaineksista. Ei voi välttyä oletukselta, että ristiriitoja saattaa ilmetä. Mitä, millä elämän alueella tai minäkäsityksen osalla ne ilmenevät on tutkittava. Miten niitä kasvatusta apuna käyttäen voitaisiin välttää, on tulevaisuuden tehtävä.

Riitta Sabour
Joensuun yliopisto

TIEDOTUKSIA

VÄRIEN SINFONIAA ABSTRAKTITAITEEN NÄYTTELY TURUSSA

Kirsti Virtanen ja taulu "Skörttiläisiä"

Amerikansuomalaisen taiteilijan, Kirsti Virtasen, abstraktimaalausten näyttely avataan Turussa, Turun Työväen Säästöpankin pääkonttorissa, Yliopistonkatu 29 b, maaliskuun 26. päivänä 1984. Näyttely on avoinna huhtikuun 24. päivään asti. Päivittäiset aukioloajat ovat maanantaista perjantaihin klo 9.15 – 16.30.

Näyttely on Kirsti Virtasen 22-vuotisen taitelijauran 31. oma taidenäyttely. Esillä on akvarelleja, pastelli- ja öljyvärimaalauksia sekä vapaamuotoisia veistoksia. Myös taiteilijan kotistudiossa oleviin maalauksiin ja veistoksiin on mahdollisuus tutustua sopimalla ajasta Kirsti Virtasen kanssa.

Kirsti Virtanen on asunut siirtolaisena

Portland Oregonissa vuodesta 1946 vuoteen 1980, jolloin hän miehensä konsuli John O. Virtasen, kanssa muutti takaisin Suomeen Turkuun. Kirsti Virtasen taiteilijanura alkoi vuonna 1962. Heti alusta alkaen hänessä kukoisti voimakas luovuus. Suurikokoisia abstraktitauluja syntyi kiivaassa tahdissa. Hyvän vastaanoton saaneen näyttelyn jälkeen hänet valittiin Portlandin Taidemuseon ammattitaiteilijakuntaan, jonka jäsen hän edelleenkin on.

Maalaamisen myötä hänelle syntyi halu käsinmuotoiluun. Hän yritti ensin savea, mutta päätyi kuitenkin muotoilemaan itsekehittämästään seoksesta vapaamuotoisia veistoksia. Suurin hänen töistään on 2,5 metriä korkea, puolen tonnin painoinen veistos. Siinä Kirsti Virtanen kuvaa siirtolaisen muutttoa synnyinmaasta uuteen ympäristöön. Hän antoi veistokselle nimen JUURET.

FINN FORUM '84

FINNS IN NORTH AMERICA

Turku, 5 - 8 September 1984

The first conference concerning Finnish immigration and settlement in North America was held in Duluth Minnesota in 1974 under the title "The Finnish Experience in the Great Lakes Region: New Perspectives." The proceedings of the conference edited by M. Karni, M. Kaups and D. Ollila Jr., were published by the Institute of Migration, Turku, Finland, and Immigration History Research Center University of Minnesota.

The next conference was organized by The Multicultural History Society of Ontario in Toronto in 1979. The papers and discussions of the conference, Finnish Diaspora

I-II, were edited by M. Karni.

In 1984 five years has passed since the meeting in Toronto. It is time to organize a new conference for scholars in the U.S.A., Canada and Finland. FINN FORUM '84 to be held in Turku September 5-8, 1984, will concentrate to Finns in North America and especially to their adaptation processes and culture, focusing eg. on Finntowns, folklore, language, literature and identity including second and third generations. The closing banquet on September 8, 1984 will also be the 10 years celebration of the existence of the Institute of Migration.

A tentative programme

WEDNESDAY 5.9.1984

12.00 - 14.00 Opening of Conference Office and Registration

14.00 - 14.15 Opening Address
Olavi Koivukangas, Institute of Migration

14.15 - 15.45 STATE OF THE ART

Sources:

Robert M. Warner, Archival Material on Ethnic Groups in USA in Official Archives

Edward W. Laine, Finnish Canadian Archives and their development in Canada

Toivo Paloposki, Official and Institutional Archives in Finland

After every presentation the audience has five minutes for short questions and answers

DISCUSSION

15.45 - 16.00 Coffee

16.00 - 18.00 Internal and External Approaches:
A. William Høglund, General Study of Finns since 1860's

Juha Pentikäinen, Internal/External Approaches to the Study of Finns in North America

Rudolph J. Vecoli, Finnish American Studies: A Critical, but Sympathetic View from the Outside

Robert F. Harney, Canadian Multiculturalism and Ethnic Persistence

Carl Ross, Heritage Consciousness and Historical Preservation

After every presentation the audience has five minutes for short questions and answers

DISCUSSION

18.00

Dinner

20.00

WELCOME PARTY at the Institute of Migration, Piispank. 3, Turku

THURSDAY 6.9.1984

9.00 - 10.15 FINNTOWNS: RURAL AND URBAN

Donald Wilson, Finnish Migration to and settlement in Canada before WW II

Matti Kaups, Rural settlement and architecture

Michael Cunningham, Immigration to Minnesota

Anja Olin-Fahle, Immigration into the United States, particularly into urban areas

Mauri A. Jalava, Radicalism or a "New Deal" the unfolding World View of the Finnish Immigrants in Sudbury 1883-1932

- After every presentation the audience has five minutes for short questions and answers
DISCUSSION
- 10.15 - 10.30 Coffee
- 10.30 - 12.30 William Copeland, The anatomy of a Finntown in North America
Darrel Nicholson, Minnesota Finnish Triangle Revisited a 50 years follow up survey
Mark A. Rasmussen, Finnish folk architecture and settlement patterns in North America
Jorma Halonen, Settlement in rural Thunder Bay
After every presentation the audience has five minutes for short questions and answers
DISCUSSION
- 12.30 - 14.00 Lunch
- 14.00 - 16.00 SIGHTSEEING IN TURKU
- 16.00 - 16.15 Coffee
- 16.15 - 18.00 SOCIAL LIFE AND COMMUNITY RELATIONS
Sakari Sariola, American-Finnish Radicalism and the Antinomian Case
Varpu Lindström-Best, Defiant Domestic - Social History of Finnish Emigrant Women in Canada
Peter Kivistö, The Finnish American Community in Transition
Ahti Tolvanen, Social Integration of Finns in Canada, especially in Thunder Bay 1919-1939
Cairine Budner, Research and preservation of information concerning the social, cultural and economic contributions made by Finnish-Canadians in Northwestern Ontario
P. George Hummasti, From Kälviä to Astoria: Finnish Family in Transition
Peter V. Krats, Finnish Canadian Institutions, their roles and the commitment of their memberships
Michael G. Karni, Finnish American, Finnish Canadian and Finnish participation in the Spanish Civil War (1936-1939)
After every presentation the audience has five minutes for short questions and answers
DISCUSSION
- 18.00 - 19.00 Dinner
- 19.00 - 21.00 Oiva Saarinen & Gerald Tapper, A case study dealing with the process of ethnic transition as influenced by the variables of time and varying spatial networks (Sudbury area)
Reino Kero, The returned emigrants as founders of industrial enterprises in Finland.
Auvo Kostianen, Finnish Labour Press in North America
Teuvo Peltoniemi, Finnish Utopian migration in North America
William Eklund, Labour and Cultural organizations of Finnish Canadians
After every presentation the audience has five minutes for short questions and answers
DISCUSSION
- 21.30 SAUNA AND SOCIAL MEETING
- FRIDAY 7.9.1984
- 9.00 - 10.15 CULTURAL IDENTITY: FOLKLORE, LITERATURE AND OTHER ASPECTS
Jörgen Dahlie, Scandinavian emigration, assimilation and settlement patterns
Gary London, Conflict between socialists and antisocialists as manifested in Anti-socialist movement
Yvonne R. Hiipakka-Lockwood, The Folklore of Finnish-American Ethnicity
After every presentation the audience has five minutes for short questions and answers
- 10.00 - 10.15 DISCUSSION
- 10.15 - 10.30 Coffee
- 10.30 - 12.30 Tellervo Kähärä, Toivo Pajala: A man of the people
Marianne Wargelin-Brown, Minna Canth; Her influence and importance to Finnish American Culture
Arja Pilli, Moses Hahl - a socialist agitator and satirist
Stephen Kuusisto, A Finnish-American Writer
Keijo Virtanen, The Interest of Americans in Finland in the 19th Century
Chuck Sutyla, Visual Images on the Finnish-Canadian Experience: Social History and the Historic Photograph
Aaine Pakkala, The Instrumental Music of the Finnish Americans in the Great Lakes Region, 1880-1930
Sirkka Tuomi-Holm, Theatre movement among the radical Finnish immigrants
Marsha Pentti, Laskiainen as celebrated in Palo

After every presentation the audience has five minutes for short questions and answers
DISCUSSION

12.30 - 14.00 Lunch

14.00 - 15.30 DESCENDANTS: AMERICAN AND CANADIAN BORN FINNS, LANGUAGE, INTERACTION AND VALUES
Melvin G. Holli, Emil Hurja, one of the earliest scientific public opinion pollsters
Maisa Martin, The role of code-switching among Canadian Finnish-English bilinguals.
Pertti Virtaranta, American Finnish Dictionary
Hannele Jönsson-Korhola, Presentation of the tape material on American Finnish
Pekka Hirvonen, The English spoken by Finnish Immigrants
Päivi Pietilä, The English of Finnish Immigrants
Lars Huldén, Changes of language of Swedish speaking Finns in North America
A. B. Anderson, Generation differences in language retention
Börje Vähämäki, Language retention
After every presentation the audience has five minutes for short questions and answers
DISCUSSION

15.30 - 15.45 Coffee

15.45 - 18.00 Michael M. Loukinen, Jingo Viitälä-Vachon: A Storyteller in Northwoods Finnish America
Velma M. Doby, Minnesota Finnish American Family History
Arnold R. Alanen, Interaction among Finns and Scandinavians
Aili Förbom-Brown, Interaction between Finns and other ethnic groups, language retention and most especially retention of Finnish Culture
David Ahola, Radical political participation by first, second and third generation American Finns
After every presentation the audience has five minutes for short

questions and answers
DISCUSSION

18.00 - 19.00 Dinner

19.00 - 21.00 AUDIOVISUAL EVENING WITH FILMS AND SLIDES

SATURDAY 8.9.1984

10.00 - 10.15 A. Dean Hendrickson, Finnish influence on Minnesota culture especially education
Arthur A. Johnson, Finnish American Education for Adaption
Marvin G. Lamma, Preservers of Faith: The impact of American Culture on Laestadian Congregations in Minnesota, 1900-1950.
Olof Rankinen, Pursuing some of the parish related aspects of adjustment among first generation Finns
Jacob W. Heikkinen, Freedom from /for religion in the experience of the Finnish American emigré community
DISCUSSION

12.00 - 13.00 Lunch

13.00 - 15.15 FUTURE PROSPECTS IN STUDYING FINNS IN NORTH AMERICA
Summary: State of the Art
Summary: Finntowns: Rural and Urban
Summary: Social Life and Community Relations
Summary: Cultural Identity: Folklore, Literature and Other Aspects
Summary: Descendants: American and Canadian Born Finns, Interaction, Language and Values
After every presentation the audience has five minutes for short questions and answers
DISCUSSION

15.15 - 15.30 Coffee

15.30 - 16.00 PRESENTATION OF KALEVALA-JUBILEE 1985
Kalevala Fest in Finland
Kalevala Fest in USA
Kalevala Fest in Canada

16.00 - 16.15 CLOSING REMARKS

19.00 CLOSING BANQUET at Turku Castle and 10th anniversary of the Institute of Migration.

FEES OF THE CONFERENCE

The FinnForum '84 will be held at Hotel Rantasipi, Turku, with the following fees:

- A. A Paggage Offer Consisting of Room and Board (5. - 8.9.1984)
 Hotell room
 Double 840 Fmk
 Single 1110 Fmk
 includes morning swim, breakfast, 3 lunches, 3 dinners.

- B. Only Hotelroom
 Double 180 Fmk/night/person
 Single 270 Fmk/night/person

- C. Meals
 Lunch or dinner for those not living at hotel : Fmk

Participation fee for those outside the program will be 100 Fmk

*****

POST-FINN FORUM CONFERENCE HELSINKI PROGRAM 9-11 SEPTEMBER 1984

Preliminary Program Sunday, September 9th

- 7.30 a.m. Breakfast
 8.30 a.m. Departure by bus from Hotel Rantasipi for Helsinki
 10.00 a.m. Arrival at the Sammatti Parish, home of Elias Lönnroth Sunday Worship at Sammatti Church
 12.00 noon Arrival at Lohja. Lunch break
 Visit to Lohja Medieval Church
 16.00 p.m. Arrival in Helsinki. Bus passes through Tapiola Helsinki City reception at the Seurasaari Outdoor Museum
 Special program of folk music and dancing Traditional Finnish foods for supper
 The organizers in Helsinki are planning to have accomodation in private homes

Monday, September 10th

- 8.00 a.m. Morning coffee & pastry at Suomi-Seura (Mariankatu 8)
 9.00 a.m. Departure by foot for tour of: Folklore Archives and the Finnish Literary Society
 Finnish Language Tape Archives
 Helsinki University Library

- 11.15 a.m. Luncheon at the University of Helsinki
 12.00 noon Opening Ceremonies of the University of Helsinki
 Main Festival Hall
 14.30 p.m. Coffee break at the University
 15.00 p.m. Opening of the Finnish Studies Seminar
 Chairman: Pertti Pesonen, Editor-in-Chief, Aamulehti
 Session A: Finnish Culture
 Kalervo Siikala, Head, Dept. for Int. Affairs, Ministry of Education
 Timo Tiisanen, Professor of Theatre
 Discussion
 Session B: Finnish Economy and Politics
 Matti Kohva, Director, Finnfacts
 Erik Allardt, Professor of Sociology
 Discussion
 17.00 p.m. Dinner
 18.00 p.m. Panel discussion on "Finns in North America" Main Building, University of Helsinki
 Chairman: Juha Pentikäinen
 Speakers: (to be informed later)
 20.30 p.m. Sauna

Tuesday, September 11th

- 9.00 a.m. Visit to Finlandia Hall and Parliament House
- Lecture by Dr. Pertti Pesonen on Finnish Politics
- 12.00 noon Lunch
Participant is either to remain in Helsinki for private programs or to participate in extra tour to Lahti which is offered to those interested in the topics below.
Lahti Program
- 13.00 p.m. Departure by bus for the University of Helsinki Lahti Research and Training Center (Mukkula)
- 14.30 p.m. Arrival at the Mukkula Center, Lahti
Finnish Studies Seminar: Roundtable discussion between Finnish and foreign scholars
Session A: Finland-watching from abroad

Chairman: Ahti Tolvanen
Session B: Finnish and Finnish-American Folklore
Chairman: Juha Pentikäinen

- 19.00 p.m. Supper
Sauna
Accommodation in Lahti

Wednesday, September 12th

- 8.00 a.m. Breakfast
- 9.00 a.m. Panel Discussion: Recent Trends in Finnish Higher Education and the Lahti Center
Tour of the Lahti Center
- 11.00 a.m. Closing remarks
- 11.30 a.m. Departure by bus from Lahti for Helsinki. Participants wishing to depart from New York on Finnair Flight AY 111 at 14.05 p.m. will be taken directly to the Seutula Airport.

DELAWARE-SIIRTOLAISUUDEN 350- JUHLAT LÄHESTYVÄT

Ruotsi-Suomi kohosi suurvallaksi 1600-luvulla aktiivisen sota- ja laajenemispoliitiikan seurauksena. Tähän ja merkantilistiseen talousajatteluun liittyi pyrkimys hankkia valtamerentakaisia siirtokuntia. Niinpä Ruotsi ryhtyi yhdessä hollantilaisten ja englantilaisten kanssa perustamaan siirtokuntia Amerikkaan. "Uusi-Ruotsi"-niminen siirtokunta perustettiin Delaware-joen laaksoon vuonna 1638. Kaikkiaan Ruotsi-Suomesta lähetettiin vuosina 1638-1656 Delawareen 12 retkikuntaa. Uudisasukkaiden joukossa oli myös suomalaisia, jotka olivat pääasiassa Vermlannin suomalaismetsiin muuttaneita savolaisia ja hämäläisiä. Ruotsalais-suomalaisia on Delaware-siirtokunnassa arveltu olleen yhteensä noin 500, näistä parisen sataa suomalaista. Vaikka tämä luku ei ole suuri, on tämä väestö kuitenkin jättänyt pysyvät jälkensä Pohjois-Amerikan asutushistoriaan, mm. paikannimistöön ja rakennuskulttuuriin. Hollantilaiset valtasivat vuonna 1656 ruotsalais-suomalaisen siirto-

kunnan, ja sen väestö sulautui nopeasti hollantilais-englantilaiseen pääväestöön.

Kun 1930-luvulla ryhdyttiin valmistelemaan Delaware-siirtolaisuuden 300-vuotisjuhlia, ei ruotsalaisissa eikä amerikkalaisissa lausunnoissa aluksi lainkaan otettu huomioon, että suomalaisia oli ollut mukana Ruotsista lähteneissä retkikunnissa. Vähitellen asiaan alettiin eri puolilla kiinnittää huomiota ja lopulta tehtiin päätös, että juhlissa myös Suomi on oleva osallisena tasaveroisena kutsuvieraana Ruotsin kanssa.

Suomen opetusministeriössä muodostettiin Delaware-toimikunta, joka ryhtyi huolehtimaan juhlisiin osallistumisen käytännön järjestelyistä. Taiteilija Wäinö Aaltoselta tilattiin muistomerkki, joka tiukasta aikataulusta huolimatta saatiin valmiiksi ja perille ennen varsinaisia juhlia. Suomen hallituksen edustajina Delaware-juhlisiin osallistui yksi hallituksen jäsen (ministeri Holsti), 5 kansanedustajaa (Kyllikki Pohjola, metsäneuvos Pekkala, toh-

Suomen hallituksen lahjoittama Delaware-monumentti pystytettiin Grozer Parkiin Chesterissä Pennsylvaniassa kesäkuun 29. päivänä 1938. Reliefi on Wäinö Aaltosen veistämä.

tori Sirenius, maanviljelijä Vesterinen ja puhemies Hakkila) sekä päätoimittajat Andersson ja Artturi Leinonen. Suomen valtuuskunta lähti Amerikkaan kesäkuun puolivälissä 1938 Göteborgista yhdessä ruotsalaisen valtuuskunnan kanssa.

Delaware-siirtolaisuuden 325-vuotisjuhlia vietettiin kesäkuussa 1963. Juhlien järjestäjänä toimi tällöin amerikansuomalainen FINLANDIA FOUNDATION. Suomea juhlilla edusti kauppaministeri T.A. Viherheimo.

Delaware-siirtolaisuuden 350-vuotisjuhlit ovat nyt lähestymässä, niitä vietetään vuonna 1988. Tälläkin kertaa Suomen olisi osoitettava aktiivisuutta ja käynnistettävä valmistelut riittävän ajoissa. Yhtenä tavoitteena voitaisiin pitää esim. Dela-

ware-siirtolaisuuden historian kirjoittamista nyky-aikaisen historian kirjoituksen menetelmin ja käyttäen apuna kaikkia saatavilla olevia arkistokokemuksia niin kotimaassa kuin Yhdysvalloissa ja Ruotssissakin.

*****

Pohjois-Minnesotan suomalaiset järjestivät suuret kesäjuhlat vuonna 1912 ja julistivat kilpailun juhlarunon laatimiseksi. Artturi Leinonen lähetti Suomesta runonsa kilpailuun, jonka myös voitti. Delaware-juhlassa 1938 Artturi Leinonen oli juhlapuhujana ja tässä juhlassa tietävästi ensi kerran lausuttiin hänen voittanut runonsa.

Artturi Leinonen:

KOTITANHUTTA MUISTELLESSA.

*Nään kylät hautautuneet hankihin
kuin ijäks nukkuneet ois syliin salon.
Nään hongat, pukeutuneet hopeihin,
ja lumikentät kimmelkitihin,
ja metsäin yllä revontulten palon.*

*Mä muistan kuinka nousee päivän koi
ja työhön käydään sirpit olkapäillä,
kuin katkee olki, elolaulut soi,
ja vaari vakaa pellon kuhiloit,
ja lapset laulain kulkee marjamäillä.*

*Mä muistan rannan vihreen, viileen veen,
ja mökin pienen rantaleppäin alla.
Nään äidin, askareissaan köyrytyneen,
mi poistain poskeltansa kyynelneen
taas aattelepi lastaan maailmalla.*

*Mua muistaa hän, ja hiljaa virkahtaa:
"Jos tulet: täällä oottaa äidin syli."*

*Kun päivä painuu kotivaaran taa,
kun varjot lankee, rauhaan raukee maa:
"hyv'ytöt" kulkee kuiske merten yli.*

***

*Miksi mä lähdin
läikkyhyn laineitten, tutuksi tuulen ja myrskyn?
Miksi mä lähdin?
Miksi en tyytynyt tupahan turvekattoon,
tupahan taaton ja emon?
Siellä ois kotilahti laulanut unehen mua,
mulle ois tuoksunut metsä ja helkkynyt lehto.
Miksi mä lähdin?*

*Karua paatista maata kaihtain
lähdinkö, vehnäksi vehkan vaihtain?
Mulleko rakkaampi vieras multa
kuin kotitanhut ja taatto-kulta?
lähdinkö pakohon työtä ja tointa,
etsien eloa huoletointa?*

*En. Tulin tutuksi toimen ja työn.
Hiess' oisin vierasta viljaa syön.
Karu jos kotimaa, ei hellempi tää,
täys täälläkin känsiä kämmenpää,
kun siellä niin täälläkin varsi köyrytyy,
hius harmeneepi ja mieli nöyrytyy.*

*Siksi lähdin koska tuntui
kotiahot ahtahilta.
Siksi lähdin koska kohos
kotikynnys korkeaksi.
Siksi lähdin että leipä ennen niukka lopen loppui.
Ootin: onni maailmalla,
kosk' ei kotikatton alla.*

*Siksi lähdin että taaton,
vauraammat ois vanhuuspäivät,
siksi, että emon rakkaan
ilahtuisi iltahetki.*

*Lähtenyt en hylkijänä
maan ja heimoni hereään.
Lähdin koska veri veti,
pakko painoi, puute käski.*

*Helkkyy täällä niinkuin sillä
Väinön harppu hauinluinen,
soipi täällä niinkuin siellä*

soreana suomenkieli.

Kukkarinnoin, riemusilmin
käymme konsa siellä riemu.
Painuu povi, kostuu silmä
meillä, konsa teillä murhe.

* * *

Älä luule, että ma unhotan sun
maa armas laulun ja tarun,
maa hohtavan hangen ja valkean yön.
Sisin kaipaus sinne on syömmeni mun
luo vainios kaidan ja karun,
alle taivahas talvisen kimmelyyön.

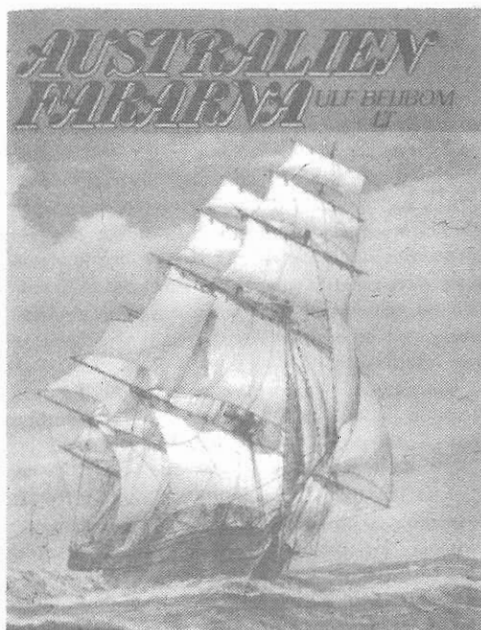
Älä luule, että ma unhotan sun
sinä suruihin suistettu maani,
jota vieras raastaa, sortaa ja syö.
Sun murhees on myöskin murheita mun,
sun sortos mun sorrantaani,
ken sinua iskee myös minua lyö.

Ja kun kätes nortat ja nouset sa
käsi kalpahan käy minun myöskin,
povi hehki palkeena paisahtaa.
Meri vaikk on vaahtoisa välillä
me rintarinnassa käymme
kunis vapaus valtaan saa.

KIRJALLISUUSESITTELYJÄ- JA ARVOSTELUJA

NORDISKT FORSKNINGSPROJEKT OM AUSTRALIEN OCH NYA ZEELAND

Ulf Beijbom, Australienfararna, Stockholm 1983, 287 s.

Emigrantinstitutet i Växjö, Sverige, anordnade år 1978 det första nordiska seminariet som behandlade forskningen om Australiens och Nya Zeelands migration. Det var början till ett gemensamt nordiskt forskningsprojekt vilket innebar bl.a. att fyra forskare, Ulf Beijbom (Växjö), Olavi Koivukangas (Åbo), Ivo Holmqvist (Odense-Gränna), Allan T. Nilsson (Göteborg), tillbringade sammanlagt ett år i Australien och Nya Zeeland där de under perioden 1980-82 samlade material huvudsakligen med hjälp av Nordiska Kulturfondens ekonomiska stöd. Efter fältarbetet anordnades ett symposium i Åbo 17-19.2.1982, där man redovisade fältarbetets resultat och framlade vissa preliminära undersökningsplaner samt planerade den vidare verksamheten vilken möjligen skulle

sträcka sig till nästa möte i Melbourne år 1988. Avsikten är att sammanbinda denna tillställning med det vita Australiens 200-årsjubileum. Enligt planerna skulle man före den tidpunkten utge så många monografier som möjligt om den nordiska emigrationen och bosättningen i Australien och Nya Zeeland.

Den första undersökningen som ha blivit färdig är undersökningen "Australienfararna", skriven av dos. Ulf Beijbom, direktörn för det svenska migrationsinstitutet. Författaren granskar i boken svenskar i Australien först och främst under tiden före andra världskriget.

Den svenska emigrationen till Australien har långa traditioner, eftersom redan kapten James Cook hade en svensk med i sin besättning, nämligen dr. Carl Solander, elev till Carl von Linné, när Australiens östra kust intogs under den engelska kronan år 1770. Bland de straffångar som transporterades till Australien fanns det också några svenska sjömän som hade blivit dömda för något brott i England. De första fria svenska emigranterna seglade till Väst-Australien redan år 1829 med skeppet "Gouverneur Stirling" som var byggt i Jakobstad, Finland. År 1851 började en rusch till gulddistriktet i Victoria och New South Wales och i den deltog flera tusen svenska "argonauter". Senare, från och med 1870-talet flyttade några tusen svenskar till Queensland huvudsakligen till följd av den aktiva invandrarvärvningen. Från Sverige har totalt ca. 25 000 personer emigrerat till Australien, vilket är endast en bråkdel jämfört med de 1,2 miljoner svenskar som utvandrade till Nordamerika. Den svenska emigrationen till Australien är emellertid en intressant del av den svenska fjärrmigrationen och speciellt här kunde man råka ut för de mest intressanta livshistorier. Ulf Beijbom vet vad han talar om, för han har tidigare bl.a. skrivit en bok om svenskar i Alaska.

Ulf Beijbom har den förmåga som de flesta historieskrivare saknar: förmågan att popularisera. Det nära på 300 sidor omfattande verket är skrivet på en smidig och för Beijbom typisk medryckande stil; vilken ändå innebär att författaren noggrant håller sig till fakta från källorna. Materialet består av källlitteratur samt australien-svenska brev- och dagboksamlingar som finns i Emigrantinstitutets arkiv. Mångsidigt och bra valt bildma-

terial fullbordar och åskådliggör utmärkt verket.

Boken är skriven på svenska men det torde bara vara en tidsfråga, när den, möjligen litet förkortad, utkommer på engelska. När den europeiska bosättningen i Australien fyller 200 år och jubileumsåret närmar sig hyser man söder om ekvatorn ett större och större intresse för nationens etniska rötter.

Olavi Koivukangas

Svandinavian Emigration to Australia and New Zealand Project Proceedings of a Symposium February 17-19, 1982, Turku, Finland, 138 s. ed. Olavi Koivukangas

Turussa pidetyn Australia-symposiumin tulokset ovat ilmestyneet kirjana Siirtolaisuusinstituutin Migration Studies -sarjassa (C 7). Scandinavian Emigration to Australia and New Zealand Project -kirja jakaantuu viiteen päälukuun, joissa käsitellään skandinaavien Australiaan muutttoa, sen määrää ja laatua, viiden tutkijan kenttätöiden tuloksia, uusimpia tutkimuksia skandinaavien elämänvaiheista ja sopeutumisesta uudessa maassa, Australian virallista siirtolaispolitiikkaa sekä lopuksi tulevaisuuden tutkimussuunnitelmia. Ajallisesti kirja kattaa siirtolaisuuden ilmiöt Australian varhaisimmasta historiasta nykypäiviin asti.

Symposiumiraportti alkaa hieman yllättävästi Hans Normanin (Upsalan yliopisto) artikkelilla, joka selvittää siirtolaisuutta ennen kaikkea Yhdysvaltoihin, mutta myös Kanadaan ja Etelä-Amerikkaan. Tarkoituksena on todennäköisesti vertailla Amerikan-siirtolaisuutta Australian-siirtolaisuuteen, vaikkei tätä vertailuaspektia artikkelissa korostetusti tuodakaan esille. Norman käsittelee historiallisessa katsauksessaan siirtolaisuuden alueellista jakautumista sekä Skandinaviassa että Amerikassa, kiinnittää huomiota siirtolaisten ominaisuuksiin ja selvittää skandinaavien välisiä eroja. Amerikkaan on mennyt kaikkiaan n. 3 miljoonaa skandinaavia, joten heidän osuutensa USA:n koko siirtolaisväestöstä on suhteellisen pieni.

Australia on Yhdysvaltojen tavoin siirtolaisuuden synnyttämä ja siirtolaisuuden leimaama. Sinne on sen perustamisesta lähtien virrannut n. 5 miljoonaa ihmistä eri puolilta maailmaa, siirtolaisina. Anthony Griffithsin (Flindersin yliopisto, Adelaide) mukaan siirtolaiset saapuivat aaltoina: ensin tulivat rangaistusvangit, heidän jälkeensä saapuivat vapaat siirtolaiset, jotka pääasiassa olivat peräisin Brittien saarilta. Valkoisen Australian politiikka suosi pitkälle toisen maailmansodan jälkeenkin Yhdistyneestä Kuningaskunnasta tulevia siirtolaisia. Mutta vuoden 1945 jälkeen eurooppalaisten siirtolaisten lisäksi sallittiin vähitellen myös aasialaisten maahanpääsy.

Olavi Koivukangas (Siirtolaisuusinstituutti, Turku) tarkastelee skandinaavista siirtolaisuutta sosiaalishistorian näkökulmasta ja on tutkinut mm. siirtolaisten demografisia ominaisuuksia, asutuksen hajaantumista ja sopeutumista. Australiassa oli skandinaaveja 1800-luvun loppupuolella n. 20 000, jossa ovat mukana Australian kultakentille tulleet kullannetsijät, toisen maailmansodan jälkeen lukumäärä putosi alle 10 000:n, mutta 1950-luvulla skandinaavien määrä kasvoi valtion matka-avustusten turvin jälleen. Niinpä voidaankin avioida, että toisen maailmansodan jälkeen n. 35 000 skandinaavia on asettunut Australiaan. Siirtolaiset ovat olleet yleensä nuoria miehiä siirtolaisuuden varhaisemmassa vaiheessa, ammattihierarkiassa he ovat sijoittuneet ruumiillisen työn kategoriaan ja yleensä he ovat sopeutuneet hyvin. Tanskalaiset ja suomalaiset poikkeavat hieman muista pohjoismaalaisista, mihin on osaltaan syynä näiden kansojen suosima ryhmäasutus.

Kenttätöitä ja sen tuloksia käsittelevä luku on varsinkin aloittelevalle Australian-tutkijalle antoisa luku. Tutkijat Ulf Beijbom, (Emigrantinstitutet, Växjö), Olavi Koivukangas, Ivo Homqvist (Gränna, Odense) ja Allan T. Nilson (Göteborg) selvittävät siinä yksityiskohtaisesti Australiassa olevia lähteitä, arkistoja, kirjastoja, tutkimuslaitoksia aina tärkeitä Australiassa olevia kontaktihenkilöitä myöten. James L. Sanderson (Sydney), kertoo puolestaan Australiassa ja Sydneyssä tehdystä tutkimustyöstä skandinaavisen siirtolaisuuden tiimoilta.

Sten Almqvist (Växjö) käsittelee artikkelissaan "Swedish Pioneers in Australia" ruotsalaisten varhaisimpia yhteyksiä Australiaan. Nämä olivat seurausta Ruotsin kaupan tarvitsemista uusista markkina-alueista. Kauppa-alusten mukana saapui merimiehiä, jotka yleisen tavan mukaan karkasivat laivasta ja jäivät siirtolaisiksi. Skandinaavisia yhteisöjä on ollut jo vuodesta 1857 Australian toiseksi vanhimmassa osavaltiossa Victoriassa, jossa varsinkin Ballaratista tuli skandinaavisen siirtolaisuuden keskus.

John S. Martin (Melbournen yliopisto) samoin kuin Mark W. J. Garner (Victoria College, Clayton) tutkivat skandinaavien sopeutumista Melbournessa ensi sijassa sosiaalisten yhteisöjen ja yhdistysten ja kielen kautta. Martin on rajannut aiheensa ajalli-

sesti ajanjaksoon 1870-1919 ja Garner taas keskittyy uudempaan aikaan kieltä ja identiteettiä tutkiessaan. Martín keskittyy perusteellisessa artikkelissaan ennen kaikkea skandinaavien sosiaalisiin organisaatioihin, joita ovat kerhot, kirkko ja sen yhdistykset, raittiusliike, naisten yhdistykset ja lehdistö, jotka kaikki ovat toimineet miltei alusta asti eli viime vuosisadan puolivälistä lähtien. Näille kaikille organisaatioille on oleellista niiden dynaaminen luonne, ne ovat perusluonteeltaan enemmän ei-hengellisiä kuin hengellisiä ja ne ylläpitävät tiettyä historiallista jatkuvuutta pitämällä vanhan kotimaan tapoja ja kulttuuria voimassa. Yhteisöjen tehtävänä on suojella siirtolaista kulttuurisokilta sekä vahvistaa yksilön käsitystä omasta kansallisesta erikoislaadustaan. Garner tekee ruotsin kieltä koskevassa haastattelututkimuksessaan sen johtopäätöksen, että ruotsia käytetään etupäässä yksityisessä seurustelussa, puolivirallisissa yhteyksissä englanti on todennäköinen vaihtoehto ja julkisessa, virallisessa puhetilanteessa englanti on ainoa käytössä oleva kieli. Kielen sidonnaisuus kansallisuustietoisuuteen on ruotsalaisilla löyhä.

Multikulturalismi on Australiassa nykyään suosittu sana, mikä osoittaa suhtautumistavan muutosta siirtolaispolitiikassa. Peija Ilpola (Oulun yliopisto) tarkastelee siirtolaisryhmien muuttumista

varsinkin toisen maailmansodan jälkeen, jolloin vähitellen alettiin ottaa vastaan "hyvien vaaleatukkaisten ja sinisilmäisten" siirtolaisten lisäksi myös aasialaisia. Australian Ethnic Affairs Council on nyttemmin hyväksynyt UNESCO:n julkilausuman ihmisten oikeudesta omaan kulttuuriin ja että se voi rikastaa myös ympäröivää kulttuuria.

Jan Reksten Australian Tukholman-lähetystöstä selvittelee maansa virallista siirtolaisuuspolitiikkaa, joka sai uudet määräykset huhtikuussa 1982. Tällöin siirtolaisen valinnassa painottuvat kaksi valintaperustetta: perheiden yhdistyminen (family reunion) ja ammatillinen sopivuus. Näiden säännösten noudattaminen takaa paremmin kontrolloidun muuton ja turvatumman elämän, kun työpaikka on varma.

Kirjan loppulausuma antaa aihetta odottaa uusia tutkimuksia alalta. Edellä on jo esitelty Ulf Beijbomin teos. Sen lisäksi on odotettavissa mm. Ivo Holmqvistin tutkimus Uuden-Seelannin skandinaaveista ja Olavi Koivukankaan tutkimus Australian suomalaisista. Kenttätöön aikana koottu materiaali on myös tarkoitus koota helpommin käsiteltäviksi esim. julkaisemalla erilaisia luetteloita lähdeaineistosta.

Hannele Hentula-Unger

Reino Kero, Suomen siirtolaisuuden historia, I. Pohjois-Amerikkaan suuntautuneen siirtolaisuuden tausta, määrä, rakenne, kuljetusorganisaatio ja sijoittuminen päämääräalueelle. Turun Yliopiston Historian laitos, 1982. 169 s. + kaksi karttaa.

This is the first in what is to be a three-volume history of Finnish emigration scheduled for publication by the History Department of the University of Turku. Part two is to be written by Auvo Kostainen and Arja Pilli, who will be joined by Keijo Virtanen in the preparation of part three. These four scholars have more in common than their collaboration in this effort: all are former students of Turku's History Department, where all have done dissertations on various aspects of Finnish migration to and from North America; all have received doctoral degrees from the University, and, with the exception of Pilli, all are currently employed in the History Department. While such narrow movement within the same institution may seem strange to those unfamiliar with the Finnish university system, it clearly suggests the preeminence of the University of Turku in the study of Finnish emigration, particularly to North Ame-

rica.

Under the direction of Professor Vilho Niite-maa, ambitious head of what was then General History Department, a challenging project was launched in the mid-1960's, the goal of which was nothing less than "the preparation of a general overview of Finnish overseas migration" (p. 8). The first steps toward what was expected to result in a definitive history of Finnish emigration were obviously successful. It is with justifiable pride that Kero and his three colleagues point to such accomplishments as the gathering from both sides of the Atlantic of what is now "unquestionably the largest archives illuminating the history of Finnish emigrants" (p. 8). From these archival materials and other sources, History Department graduates have prepared some 40 Master's theses (pro gradu -tutkielma), in addition to the dissertations by the four contributors to this history-in-progress. Moreover, dozens of articles, papers and other presentation have been generated by researchers fortunate enough to mine the collections at Turku.

Yet, despite these notable successes, the Finnish emigration history project has turned out to be a disappointment to many of those closest to it.

In their joint preface to this first volume of *Suomen siirtolaisuuden historia*, the four participating authors refer somewhat obliquely to "various setbacks," which resulted in abandonment of the original, more grandiose goals of the project. A fuller explanation is supplied by Kostiainen, who recently took to the pages of *Kanava* (No 2-1983, pp. 180-181) to express his frustrations under the title, "Unfinished Projects" (Päättämättömät projektit). In his unusually frank and pointed essay, Kostiainen writes of the great expectations surrounding the project, especially in the mid-1970's when the search began for funds to underwrite what was hoped might eventuate in a history of as many as a dozen volumes. In 1976, a grant of 150,000 Finnmarks was made available by Suomi-Seura. However, for reasons which Kostiainen says were never made clear to the History Department, the "inflation-devoured" grant was withdrawn by its donor in 1982 before the writing actually began. Like his three cocontributors, Kostiainen is chagrined that organizations such as the Finnish Academy and the Institute of Migration failed to extend "so much as a warm hand" to the History Department in its effort to salvage the project with even a scaled-down history of Finnish emigration.

Left to its own resources, the History Department now offers through its own monograph series what is, in Kostiainen's words, "a publication unprepossessing in appearance" (p. 181). Printed on offset from typed text and enclosed in an unadorned soft cover, this 170-page work is plainly less than envisioned a decade ago as a premier volume in an anticipated impressive, multi-part history. Kostiainen contrasts *Suomen siirtolaisuuden historia*, I, with the longer, more handsome English-language *From Sweden to America. A History of Migration* (edited by H. Runblom and H. Norman, Uppsala, 1976). Evaluated on its own merits, however, rather than against real or imagined ideal types, Kero's book is a useful survey of Finnish emigration to North America. Certainly, no one knows more about the subject than Kero, whose prolific but careful scholarship on the subject has served as a model to a generation of researchers on both sides of the Atlantic.

Those familiar with Kero's licentiate and doctoral work will recognize much in this more recent volume. Endeed, *Suomen siirtolaisuuden*

historia, I, is essentially a reworking of Kero's earlier work on Finnish emigration to America. (Kero's dissertation, *Migration from Finland to North America in the Years between the United States Civil War and the First World War*, has appeared both as *Annales Universitatis Turkuensis Ser. B - Tom. 130*, 1974, as well as in reprint form as *Migration Studies C. 1*, Turku: Institute for Migration, 1974.) Kero examines the demographic characteristics of the emigrants as well as the respective environmental "push" and "pull" characteristics of Finnish and American societies. Especially valuable is Kero's research on the passenger transportation system linking Finland and America and, specifically, steamship lines and their competition as stimulators of emigration. Finally, Kero describes how settlement and adaptation of Finnish emigrants in America was facilitated by their economic integration, both through investment of their labor in the work force and their capital in automobiles, homes, farms and other symbols of success.

Since Kero's books is in Finnish, it is likely to find its greater audience in Finland, especially since the dissertation upon which the work is based has not been published in Finnish. Readers of Finnish have, however, had available to them Kero's attractive and well-received *Suuren Lännän suomalaiset* (Finns of the Great West. Keuruu, 1976), which covers much of the same material in more popularized fashion. For their part, English-language readers would miss little except an introductory chapter on the 17th century Delaware Finns if they were familiar with Kero's other work, notably the doctoral dissertation and the licentiate work. Finally, while it is not difficult to understand the regret of those who had hoped for something grander, Kero's first volume gives convincing evidence that even a vastly trimmed Finnish emigrant history has its place. Perhaps someday we will know more about those "various setbacks" that forestalled an exhaustive history of Finnish overseas migration. That would make a fascinating and appropriate epilogue to this abbreviated threepart treatment of Finnish emigration to North America.

Gary London, Seattle, U.S.A.

Max Engman: S:t Petersburg och Finland. Migration och influens 1703- 1917. Bidrag till kännedom av Finlands natur och folk H. 130 (Helsingfors)

Muuttoliikettä Suomesta Venäjälle ja suomalaisia Venäjällä on jossakin määrin tutkittu jo aikaisemminkin. Max Engmanin tutkimus on kuitenkin urauurtava ottaessaan tehtäväkseen erityisesti Suomesta Pietariin suuntautuneen siirtolaisuuden ja Pietarin vaikutuskentän kaikinpuolisen tutkimisen parinsadan vuoden ajalta; kaupungin perustamisesta Suomen itsenäistymiseen. Kysymyksenasettelu ei rajoitu vain siirtolaisuuden ja suomalaisen siirtokunnan rakenteiden ja mekanismien selvittämiseen, vaikka niitäkin valaistaan hyvin monipuolisesti. Näkyvillä pysyy myös kysymys Pietarin asemasta metropolina; sen merkitystä suomalaisille ja muodostuvalle Suomelle tarkastellaan laajemmissa yhteyksissä. On ilmeistä, että valittu pitkä aikajakso on onnistunut ratkaisu, joskaan ei ongelmaton, kuten tekijäkin huomauttaa.

Lähdemateriaalina on käytetty Pietarin suomalaisen ja ruotsalaisen seurakunnan kirkonkirjoja, passiviraston asiakirjoja, väestönlaskentojen tuloksia ja paljon muuta. Kirjallisuuden määrä on mahdava. Kuten tutkija on osoittanut, lähteistö on ongelmallista, eikä lukumäärien absoluuttisesta tarkkuudesta useinkaan voi puhua. Sen sijaan ei liene epäilystä siitä, että saavutettu tarkkuus on kysymyksenasettelun kannalta aivan riittävä.

Teoksessa on selvitetty Pietarin suomalaisen (suomenmaalaisen) siirtokunnan rakennetta, siirtolaisuuden vaihteluita, värväysalueita, paluumuuttoa, muuton mekanismeja ja pietarin vaikutus- aluetta Suomessa (myös taloudelliselta kannalta). Pietarin suomalaisen (ja ruotsalaisen) väestön voidaan havaita periytyvän jo Nyenskansista eli Nevanlinnasta ja olleen 1730-luvun alussa n. 1500-1600 eli kolmisen prosenttia väestöstä. Samalla tasolla määrä pysyi kolmisen vuosikymmentä ja alkoi sitten hiljalleen kasvaa. Kasvu kiihtyi 1800-luvulla ja huippuvuonna 1881 suomalaisia oli absoluuttisesti suurin määrä: 24374 henkeä. Suomalaisen lukumäärän kasvu oli näihin asti suurin piirtein noudatellut kaupungin kasvun tempoa, eivätkä rauhanteot olleet erityisiä käännekohtia - hyvä osoitus keskusta-periferia-mallin soveltuvuudesta. Suomalaisen määrä kaupungissa näyttää äkkiä katsoen yllättävän pieneltä, vastaten vain 2-3 % koko asukasluvusta. Engman osoittaa kuitenkin, että muuton määrä Itä-Suomesta oli viime vuosisadan puolimaissa samaa luokkaa, kuin niistä venäläisistä kuvernementeista, joista se oli suurinta. Vuosisadan lopulla tapahtui kuitenkin käänne: muuttajien määrä väheni 1880-luvulta lähtien ja suomalaisten joukko Pietarissa pieneni

sekä suhteellisesti että absoluuttisesti. Vuonna 1910 suomalaisia oli enää 17100 eli vajaa prosentti. Muutoksen syitä on etsittävä yhteiskunnallisista ja valtiollisista prosesseista sekä Venäjällä että Suomessa. Suomen kannalta kehitys viittaa ainakin yhteen tärkeään seikkaan: Suomi, joka vielä 1700-luvulla oli ollut takamaata kahden metropolin, Pietarin ja Tukholman välillä, oli saanut oman keskuksen, Helsingin, jonka vetovoima alkoi tulla vallitsevaksi. Trendi näyttää vakuuttavan selvältä, vaikka täytyy tieteenkin muistaa, että siirtolaisuus on vain yksi osoitin.

Vaikka suomalaisten määrä itse Pietarin kannalta oli pienehkö, ei se ollut sitä Suomen kannalta. Suomalaisia kaupunkiväestöä oli v. 1840 suunnilleen yhtä paljon Turussa, Pietarissa ja Helsingissä ja vielä 1880 oli Pietari toiseksi suurin "suomalaiskaupunki", Pietarin merkitystä käsityöläisimmän kannalta kuvaa se, että suomalaisia käsityöläisiä oli siellä v. 1840 lähes 3/4 kaupunkikäsityöläisten määrästä Suomessa; 1800-luvun puolivälissä Pietarissa oli kaksi kertaa enemmän suomalaisia suutareita, yli neljä kertaa enemmän suomalaisia puuseppiä ja kaksikymmentä kertaa enemmän suomalaisia kultaseppiä kuin Helsingissä. Tietyt ammattikunnat Pietarissa olivatkin varsin suomalaisvoittoisia, esim. kultaseppät ja nuohoojat. Suomalaiset naiset toimivat yleensä palvelijoina, suomalainen miespalvelija taas oli harvinainen ilmentys, mikä ei juuri kuulosta yllättävältä. Muuttajien ammattirakenteen on Engman todennut pysyvän hyvin samanlaisena. Asiaa selittää ns. ketjumuutto, toisaalta suomalaisten voidaan havaita sijoittuvan aloille, joilla maaorjia ja talonpoikia oli vähän. Suomalaisen erikoisominaisuuksiin kuului (heikon kielitaidon ohella) vapaampi asema (Pietarissa myös vapaampi kuin palveluspakon alaisessa Suomessa), lukutaitoisuus ja yleinen kunnollisuus (jonka taas Suomessa valitettiin Pietarin vaikutuksesta vähenen). Näillä eväillä suomalaiset eivät nousseet yleisessä arvostusasteikossa korkealle, vaan jäivät jonnekin talonpoikien ja pikkuporvarien välimaille ja venäläiseen kirjallisuuteen perehtyneet muistanevat, ettei pikkuporvarin asema vanhalla Venäjällä ollut korkea. Tässä tutkimuksessa on keskitytty joukkomittaiseen muuttoon ja vaille erityistä käsitteilyä on siten jäänyt sellainen ryhmä kuin Suomesta tulleet aateliset upseerit, joita on aiemmin tutkittu.

Engmanin teos tarjoaa tuloksia, joiden merkitys ei rajoitu vain siirtolaisuuteen; sen asiantiedoilla ja johtopäätöksillä on merkitystä koko maamme uudemman historian kuvalle.

Timo Vihavainen

SUOMALAISPASTORI PAMPERON PYÖRTEISSÄ

Oiva Pohjanpirkka: Hyvien tuulten satama. Finn-publi-shers Oy, Tampere 1983. 302 s. 36 mustavalkoisista valokuvaa.

Nykyisin Lempäälässä asuva rovasti Oiva Pohjanpirkka on kirjoittanut teoksen, joka on samalla kertaa muistelmia ja matkakirja - kuinka kukin haluaa. "Hyvien tuulten satama" vie lukijansa kauas suolaisten merten taakse: Argentiinaan ja sen pääkaupunkiin Buenos Airesiin. Runsaat kolmekymmentä vuotta sitten pieni mutta pippurinen hämäläispastori matkusti pystyttämään suomalaista merimieskirkkoa Etelänristin syntiseen satamaan.

Tangon kuohuva kotikaupunki ei kuitenkaan levittänyt punaista mattoa jalolle suomalaishankkeelle. Vastassa oli uusi maailma, poikkeava ajattelutapa, vieras kulttuuri; suomalaisittain moni asia näytti seisovan päälallaan. Suomalaiskirkon oli alusta alkaen noustava navakkaan vastatuuleen. Mutta se nousi vastustamattomasti pastorinsa peränantamattomalla sitkeydellä ja neuvokuudella sekä suomalaisten rakentajien uutteruudella ja taidolla.

Lähes jännityskertomusta muistuttavan kirkon perustamisen lisäksi Pohjanpirkkan kirjasta saa elävän kuvan merimiespastorin kivisestä, mutta samalle haastavasta työsarasta. Mikään inhimillinen ei jää sille vieraaksi. Merimiespapissa on oltava miestä joka lähtöön, ei pelkää saarnastuoliin ja kirkollisiin rituaaleihin. Merimies on erimies, ja niin on oltava merimiespapinkin. Se on työssä suoranaisten elämisen ehto.

Koska Argentiinaan on vuodesta 1906 lähtien kulkeutunut myös suomalaisia siirtolaisia, merimiespapin kirjavana seurakuntaan kuuluu merenkävijöiden lisäksi siirtolaiskansaa runsaan tuhannen kilometrin säteellä. Näin kirjan kuvaukseen tulevat mukaan myös monet siirtolaiskotiut Buenos Airesista, Misionesista ja Paraná-joen deltalta. Olipa iksymys merimiehestä tai siirtolaisesta "meidän pappi" merkitsee kotoista tukea ja turvaa vieraassa maailmassa. Papin käynti siirtokunnassa on tapaus, jota muistellaan pitkään ja jota aina odotetaan.

Pohjanpirkka ei kuitenkaan tuijota omaa napaansa eikä myöskään meitä suomalaisia. Hän katsoo avoimin ja uteliain silmin ympärilleen, Buenos Airesin vilinää ja koko laajaa pampaan maata. Väliin kuvaus tarkentuu argentiinalaisen luonnon eksotiikkaan väliin maan poliittisen elämän mutkaisiin klemuroihin. Kirjan tekee erityisen mielenkiintoi-

seksi se, että Pohjanpirkkan kuvaama aika osuu suurelta osin Argentiinan legendaarisen diktaattorin Juan Domingo Peronin valtakauden. Peronismiin ja sen lieveilmiöihin kirjoittaja suhtautuu avoimen kriittisesti, mutta esittää kritiikilleen myös selkeät perusteet: myös pieni suomalainen kirkko sai muuten mukana osuutensa "Jussi Sunnuntain" innoittamista vainoista.

Pohjanpirkalla on temperamenttia ja henkevyttä kyllin pystyäkseen resonoimaan myös arkipäivän argentiinalaisuutta, peilaamaan vivahteita "kansansielun" kirjoista. Pienet tyypilliset yksityiskohdat, tilanteet ja vuoropuhelut maustavat oivalisesti koko kirjaa. Lyhyet espanjankieliset sitaattit ovat eksoottisen pikantit. Kirjan luettuaan ymmärtää hyvin, että kaikista vastuksista huolimatta osa kirjoittajan sydäimestä on jäänyt pampaan syvään hedelmälliseen multaun. Paikka paikoin teksti herättää riipivän kaihoisia miellelyhtymiä Evert Tauben laulujen maailmaan ja argentiinalaisen zamban poljentoon.

Kirjoittajan raikkaan vauhdikkaaseen ja humoristiseen tyyliin ei kuulu nimeksikään tympeätä itsekehua, hurskastelua ja jälkiviisautta. Tämä ei olekaan tarpeen, sillä miehen maineesta todistavat monilukuiset merenkyltäjät ja suomalaissiirtolaiset sekä tyylikkyudessaan vaikuttava Buenos Airesin merimieskirkko osoitteessa Avenida San Juan 234. Tämän kirkon konkreettiseen rakentamiseen Pohjanpirkka osallistui vasara ja saha kädessä ylimpänä "missuunan timppana". Juuri nyt tämän kirkon ylle kasaantuvat kuitenkin synkät pilvet: suomalaislaivat käyvät Buenos Airesin satamassa yhä harvemmin ja suomalaisen merimieskirkon päivät ovat mahdollisesti luetut.

"Hyvien tuulten satama" on kirjoitettu poikkeuksellisen asiantuntevasti ja luettavasti. Se on varustettu myös laadukkailla mustavalkoisilla kuvilla, jotka havainnollistavat erinomaisesti tekstiä. Tietämäni mukaan Pohjanpirkka on innokas ja taitava kameramies, mikä näkyy myös kirjaan valituissa otoksissa. "Hyvien tuulten satama" on ansainnut laajan lukijakunnan ja kustantaja onnittelet hienosta valinnastaan. Kaiken kukkuraksi rehellisellä ja sisältörikkaalla kirjalla on vielä tutkimukselle ns. dokumenttiarvoa. Se antaa avaimia jopa nykyisen Argentiinan tilanteen ymmärtämiseen.

Olavi Lähtenmäki

Seppo Pöntinen: Social Mobility and Social Structure - A Comparison of Scandinavian Countries. Commentationes Scientiarum Socialium 20/1983 (195 s.)

Kokemus on opettanut yhteiskuntatieteilijöille, että sosiaalisen liikkuvuuden tutkiminen on turhauttavaa touhua. Se on jotakin, mikä ei tahdo jäädä tutkijan haaviin. Mitä tarkemmin on haavin sisältöä aina tutkittu, sitä heikommaksi on saalis osoittautunut ja sitä enemmän on näyttänyt siltä, että ei moisilla haaveilla parempaa saalista voi saadaakaan.

Seppo Pöntinen on sosiaalisen liikkuvuuden tutkimuksen erityismies. Äskettäin hän on julkaisut kirjan, joka erittelee ilmiötä Pohjoismaissa. Onko Pöntinen edeltäjänsä onnekkaampi ja taitavampi loppomies? Mikä on Pöntisen pyyntiretken tulos?

Pöntinen on käyttänyt aineistonaan pohjoismaisen hyvinvointitutkimuksen tietoja, jotka kerättiin Norjassa, Ruotsissa, Suomessa ja Tanskassa keväällä 1972. Otokset olivat kaikissa neljässä maassa noin 1000 henkilön suuruiset ja edustavat näiden maiden 15 - 64-vuotiaasta väestöstä.

Pöntinen havaitsee, että siirtyminen pois talonpoikaisväestöstä on pohjoismaisen sukupolvien välisen sosiaalisen liikkuvuuden keskeisin piirre. Lyhyimmälle jaksolle ajoittuvaa tämä muutos on ollut Suomessa, missä kaksi kolmannesta miesten liikkuvuudesta on lähtöisin maatalousammateista. Keskiluokkaan ja ylimpään ryhmään rekrytoituu Suomessa muita Skandinavian maita enemmän miehiä suoraan talonpoikaisväestöstä. Muualla siirtyminen on yleensä kaksivaiheista: Maalaispojista tulee työväestöä ja työväestön poikia pääsee keskiluokkaiseen ammattiteihin - jotkut siitäkkin yleemmäksi.

Onko työläislapsen sosiaalinen kohoaminen Suomessa vaikeampaa kuin muualla Pohjoismaissa? Pöntinen arvelee, että näin on. Varsinkin Norjassa ja Ruotsissa työväestöstä tai maalaisväestöstä lähtöisin olevalla on paremmat mahdollisuudet päästä aina korkeimpiin "valkokoulusammattiteihin" saakka.

Miesten kohdalla mahdollisuudet kohota yhteiskunnan ylimpiin kerrostumiin ovat yleensä sitä huonommat, mitä kauempana vanhemmat näistä kerrostumista ovat. Naisten kohdalla tilanne on toinen. Esteet ovat vahvimmillaan keskiluokasta ylöspäin siirryttäessä. Keskiluokaisen perheen tyttären on paljon vaikeampi päästä kotiväkeään korkeampaan sosiaaliseen asemaan kuin esim. maanviljelijän tyttären saavuttaa keskiluokkaa.

Koulutuksen ja ammattiaseman välinen yhteys on samanlainen kaikkialla pohjoismaissa: perus- ja ammattikoulu takanaan oleville aukeavat ovet vain työväen- ja maatalousammattiteihin. Ei juuri siitä ylöspäin. Ylioppilastutkiminto taas takaa yleensä pääsyn keskiluokan ylempiin kerroksiin ja siitä-

kin eteenpäin. Minkätasoisien koulutuksen lapsi saa riippuu edelleen varsin paljon hänen vanhempiensa sosiaalisesta asemasta. Akateeminen loppu-tutkiminto on tavallinen vain yhteiskunnan "hyvä-osaisten" lasten keskuudessa.

Pöntinen tulee myös siihen tulokseen, että poliittisen kannan määrääytymisessä on tärkeämpää se, missä yhteiskunnallisessa kerrostumassa kukin on, kuin se, mistä kerrostumasta on lähtöisin. Teh- taassa työskentelevä poika äänestää vasemmistoa ja hänen lukiossa opettajana toimiva sisarensa oikeistoa, vaikka isä kotikylässä aina äänesti keskusta. Epävakainta tässä suhteessa on keskiluokkaan kuuluva väki. Se jakaa lähtökohdistaan riippumatta poliittisen kannatuksensa niin oikealle ja vasemmalle kuin keskustaankin.

Yleensä sosiaalinen liikkuminen ei näytä vaikuttavan ihmisten ystävyys-suhteisiin niin, että ihmiset tulisivat toisistaan eristyneiksi. Pöntinen sanoo, että poikkeuksen tässä suhteessa muodostavat vain suomalaiset maanviljelijöiden lapset, jotka ovat muita yksinäisempiä. Suomessa ihmiset näyttävät muutenkin olevan asemaansa ja elämänsä tyytymättömyyksiä kuin muut Pohjolan asukkaat.

Kirjan mielenkiintoisinta antia onkin se osa, missä tutkitaan sosiaalisen liikkuvuuden suhteita ihmisten poliittisiin asenteisiin, ystäväpiiriin ja tyytyväisyyteen. Myös naisten sosiaalisen liikkuvuuden erittely on kiintoisaa kaikessa ongelmallisuudessaan. Erityisesti huomio kiinnittyy norjalaisten naisten aseman erikoispiirteisiin muihin pohjoismaisiin kanssaisäriinsä verrattuna. On pidettävä jonkinlaisena puutteena sitä, että kirjoittaja ei tätä asiantilaa koskevia havaintoja mitenkään kommentoi.

Miten Pöntinen sitten yleensä pyrkii selittämään sosiaalista liikkuvuutta ja siinä havaitsemiaan eroavaisuuksia Pohjoismaissa? Ei juuri mitenkään. Taulukkojensa perusteella hän yleensä tyytyy vain toteamaan, että jotakin asiaa näyttää olevan jossakin maassa enemmän kuin jossakin toisessa ja että jokin toinen piirre taas näyttää olevan yleisempi jossakin toisessa maassa kuin muualla. Jos hänen kirjastaan selittäviä aineksia lainkaan löytää, niin ne ovat löysiä viittauksia esim. erilaiseen teollistumismisnopeuteen eri maissa.

Onko Pöntinen sitten kiinnostunut pikemmin sosiaalisen liikkuvuuden tutkimuksen metodologisista kysymyksistä? Hyvin pidättyväisellä tavalla. Kaikestä siitä epätavallisen vilkkaasta ja vaiheikkaasta keskustelusta, jota on käyty sosiaalisen liikkuvuuden tutkimusmenetelmistä, hän esittää varsin niukan katsauksen - ilman yhtään matriisia tai assosiaatioindeksiä. Formaalin esitystapa ei ole Pöntisen esitystapa. Ainoastaan log-lineaariset mallit saavat hänet vähän lämpenemään, mutta sekin jää hyvin hetkelliseksi tuikahdukseksi.

Kuuluuko hän sitten niihin tutkijoihin, jotka käyttävät tarmonsä aineistossään olevien puuttelli-

suuksien puolusteleamiseen, peittelemiseen tai kompensoimiseen? Ei, hän ei kuulu heihinkään.

Hän kertoo tietävänsä, että hänen käytössään olevat otokset ovat moneen käyttötarkoitukseen liian pieniä. Karkeat ryhmittelyt eivät kerro mitään, hienojakoisempiin luokitteluihin ei tahdo riittää tapauksia. On toinenkin ongelma, jonka hän kertoo tiedostaneensa. Se koskee ammattitietojen kytkeytymistä aikaan. Ammattitiedot perustuivat vastauksiin, jotka oli annettu kysymyksiin: "Mikä on ammattisi?" ja "Mikä on isäsi ammatti?". Nuoret vastaajat olivat todennäköisesti vasta uransa alussa, kun taas vanhat vastaajat olivat jo lopullisen asemansa yhteiskunnassa saavuttaneet. Myös vastaajien isää koskevissa ammattitiedoissa oli tätä iästä johtuvaa vaihtelua, mutta myös historiallisten ai-

kakausierojen aiheuttamaa variaatiota: nuorten vastaajien isän ura saattoi kyselyhetkellä olla vielä kesken - vanhojen vastaajien isät olivat eläneet elämänsä aivan eri historiallisena aikana. Pöntisen asenne näihin aineistonsa rajoituksiin on alistuva - ei puolusteleva tai ratkaisuja etsivä.

Minkälainen Pöntisen kirja näin ollen on? Se on siisti: Kuvaileva. Neutraali. Se ei ole rohkea, yllättäviä tuloksia tai uskallettuja menetelmäkokeiluja sisältävä. Se on akateemisen kuivahko eikä sen luettavuutta suinkaan helpota sen typograafinen asu: pieni kirjainlaatu, pitkät rivit ja kiiltävä paperi.

Mikko A. Salo

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN KIRJASTOON

SAAPUNEITA JULKAISUJA

PUBLICATIONS RECEIVED

Muuttoliikekirjallisuus

- AIRAKSINEN, Arja: "Inte finsk- inte svensk- enbart uddevallabo", Sociologiska Institutionen Göteborgs Universitet, C1+D1 uppsats i sociologi dec. 1983. 89 s. +liitteet
- BACKER, Berit & BUTTINGSRUD, Liv & HEIBERG Turid & KRAN, Turid & MATHISEN, Vigdis: Migration Research in Norway. A Catalogue of projects and publications Revised edition, 1981. Prio-pubi. S-3/81. Institutt for fredsforskning International Peace Research Institute. 219 s.
- BECK, Pirjo-Liisa: Darstellund und vergleich von früberziehungskonzepten für ausländische kinder. Diplomarbeit. Westfälische Wilhelms-Universität Münster Fachbereich 9: Erziehungswissenschaft, Soziologie, Publizistik. Münster, den 29. Mai 1981. 184 s.
- BYSVEIEN, Tor og KNUTSEN, Sigmund: Flyttekjeder i Trondheim. Boligbygningens ringvirkninger i boligmarkedet. Norsk Institutt for by- og regionsforskning. NIBR-rapport 1982:5. Oslo 1982. 130 s.
- COPELAND, William, HALTZEL, Michael, HARTIALA, Kaarlo (et al.): Finnish-American academic and professional exchanges: Analyses and reminiscences. Espoo 1983. 105 s.
- DUGANTSY, Maria: Ungerska i Sverige. Analys av språkliga drag i sverigeungerska barns skoluppsatser. FUSKIS/FIDUS. Uppsala universitet finsk-ugriska institutionen. Uppsala universitet 1983. 83 s.
- ERIKSSON, Riitta & KURRONEN, Ina: Försöksverksamhet med finskspråkig gymnasial yrkesutbildning. Pedagogiskt centrum vid Stockholms skolförvaltning. Rapport Y:225 1981. 92 s.
- Flyttning till och från Stockholms län. Kvarboende och återutflyttning. Länsstyrelsen i Stockholms län 1983 nr 5. Stockholm 1983. 108 s.
- HANEFORS, Monica & IVARSDOTTER, Kristine: Finska elevers yrkes- och utbildningsval. En studie av en finsk elevgrupp i Göteborg. Delrapport 3. ss. 82-193.
- HOLLİ, Melvin G. & JONES, Peter d'A (eds.): Ethnic Chicago (revised and expanded). Printed in the United States of America 1984. 625 s.
- HUJANEN, Taisto (ed.): The role of information in the realization of the human rights of migrant workers. Report of International Conference, Tampere 19-22 June 1983. Tampereen yliopistotiedotusopin laitos julkaisusarja B 12/1984. 348 s.
- Invandrades läkarkontakter. Förteckning över läkare beredda att medverka i angelägna vårdärenden på främmande språk 1981-82. Socialstyrelsen. Liber Tryck 1981 Stockholm. 112 s.
- Invandrarverkets anslagsframställning 1984/85. Versamhetens utveckling och framtida inriktning. Linköping 1983. 165 s.
- JALAMO, Taisto ja Reijo RÜSTER: Sverigefinnar förr och nu. Trydells Tryckeri Ab, Stockholm 1983. 128 s.
- JÄRTELIUS, Arne: Invandrare och idrott. Kristianstad 1983. 109 s.
- KORSOSKI, Ingrid & PAPAŞTEFANOU, Georgios & PERSSON, Birgitta & WINKLER, Birgitta & ZELANDER, Karin: Invandrarfientliga tendenser i Sverige. Var beror dessa på och hur kan de bekämpas?. Göteborg universitet. Sociologiska institutionen. Invandrar- och minoritetsfrågor B 1. Fortsättningskurs ht 82 vt 1983. 117 s. (kopio).
- Litteratur om invandrer- och minoritetsfrågor. En katalog over samlingen i invandringsektariatets bibliotek. Oslo. Kommunal- og arbeidsdepartementet innvandringssekretariatet. April 1983. 126 s.
- PHILLIPSON, R. & SKUTNABB-KANGAS, T., Cultilingualism - papers in cultural and communicative (in)competence. ROLIG-papir 28. Roskilde Universitetscenter. Lingvistgruppen. November 1983. 77 s.
- POHJANPIRKKKA, Oiva: Hyvien tulten satama. Jyväskylä 1983. 301 s.
- RASILA, Viljo: Teollistumiskauden muuttoliikeet. Mikrohistoriallinen tutkimus Tampereen seudulta. Tampereen yliopisto. Historiatieteen laitoksen julkaisuja 7. Tampereen yliopiston Jäljentämispalvelu 1983. 323 s.
- SALORANTA, Raili: Finländare i Stockholm? 1983. Stockholms Socialförvaltning. 80 s.

Suomen siirtolaisuuden historia osa II. Aatteellinen toiminta. Kostiainen, Auvo & Pilli, Arja. Turun yliopiston historian laitos julkaisuja nro 12. Turku 1983. 180 s.

Svensk emigrations- och egnahemspolitik åren 1907-1932. En översikt till minne av 25 års arbete inom Nationalföreningen mot Emigrationen - Sällskapet Hem i Sverige. Stockholm 1932. 179 s.

Sverigefinnar och finlandssvenskar. Rapport från ett jämförande seminarium på Hanaholmen 15-17. 11.1982. Svenska Finlands Folkting. Finlands-svensk Rapport nr 4 April 1983. Åbo Akademis kopieringscentral 1983. 124 s.

TIERNEY, John (ed.), Race, migration and schooling. Great Britain by Thetford Press Ltd. Norfolk 1982. 202 s.

YLÄRAKKOLA, Arvo: Ruotsin suomenkielinen lehdistö 1875-1978. Helsinki 1982. 115 s.

Kaunokirjallisuus

JARVENPA, Aili (ed.): Finnish American Writers. New Brighton, MN 1983. 97 s.

JARVENPA, Aili (translated): Salt of Pleasure: Twentieth-Century Finnish Poetry. New River Press 1983. 239 s.

Muut julkaisut

BRÄNDSTRÖM, Anders & SUNDIN, Jan (ed.): Tradition and transition. Studies in microdemography and social change. Report No. 2 from the Demographic Data Base. Kungälv 1981. 255 s.

GABRIELS, Anna & BJÖRKDAHL, Susanne: LING-projektens enkät 1980. Klassifikations-system för svar på enkätens öppna frågor jämte en indelning i boenderegioner. Pedagogiska institutionen Göteborgs universitet 1983:07. 88 s.

HARISALO, Risto: Innovaatioiden diffuusio kunnallishallinnossa. Acta Universitatis Tamperensis Ser. A Vol. 163. Vammala 1984. 316 s. +liitteet.

KANGASSALO, Hannu (ed.), Second Scandinavian Research Seminar on Information Modelling and Data Base Management. Acta Universitatis Tamperensis Ser. B. Tampere 1983. 473 s.

KOISTINEN, Pertti: Teknologiset uudistukset ja työvoiman käyttö. Työvoimaministeriö Suunnitteluosasto Työvoimapolitiittisia Tutkimuksia Nro 47-1984. Helsinki 1984. 370 s.

KOUTANIEMI, Leo: Northern and Mountain Villages under the Pressure of Change. Oulun

yliopiston maantieteen laitoksen julkaisuja. Kuusamo 1983. 164 s.

LAHIKAINEN, Anja Riitta: Työttömyys, mielen-terveys ja työllisyyskoulutus. Tapaustutkimus yhdestä yhteiskuntatieteilijöille ja humanisteille järjestetystä työllisyyskursista ja sen osanotta-jista. Työvoimapolitiittisia selvityksiä Nro 52-1983. Työvoimaministeriö, Suunnitteluosasto, Helsinki 1983. 100 s.

LARMO, Seppo & VÄÄRÄLÄ, Reijo: Työnväli-tyksen ehdot ja suunta. Työvoimapolitiittisia selvi-tyksiä Nro 49-1983. Työvoimaministeriö, Suun-nitteluosasto, Helsinki 1983, 84 s.

LOCKRIDGE, Kenneth A.: The fertility transi-tion in Sweden. A preliminary look at smaller geographic units, 1855-1890. Demographic Data Base. Kungälv 1983. 135 s.

NÄTTI, Jouko: Osa-aikatyon kasvunäkymät Suo-messa. Työvoimapolitiittisia selvityksiä Nro 53-1983. Työvoimaministeriö, Suunnitteluosasto. Hel-sinki 1983. 163 s.

PETTERSSON, Torsten (red.), Åbo Akademi forskar. Pågående projekt 1983. Åbo Akademis kopieringscentral 1983. 289 s.

PORKKA, Sirpa: Väestön vanhenemisesta ja ikä-rakenteen kehityksestä Suomessa. Turun yliopisto Sosiaalipolitiikan julkaisuja sarja A 11 - 1983. Tur-ku 1983. 122 s.

RANTALA, Jukka: An application of stochastic control theory to insurance business. Acta Univer-sitatis Tamperensis ser. A Vol. 164. Vammala 1984. 157 s. +liitteet.

SALONEN, Erkki: Suomalaisen kulttuurin sääte-lyn järjestelmä. Sosiologinen tutkimus. Helsinki 1970. 353 s.

Sammandrag av doktorsavhandlingar C1- och D1-uppsatser rapporter. Göteborgs universitet. Pedagogiska institutionen. 1983:09. 97 s.

Sosiaalinen asuntotuotanto ja asukasdemokratia pohjoismaissa. NU-serie 1983:10 F. Tukholma 1983. 237 s.

Spånga och Järfälla sockenstärnmoprotokoll med flera handlingar. Del 1: 1600-1750. Utgivare: Spånga Fornminnes- och Hembygdsgille. Redak-tion: Sixten Källberg, Lars Nahlbom, Erik Svedin. Stockholm 1982. 219 s.

VÄHÄTALO, Kari: Työtön ja yhteiskunta. Tutki-mus työttömyyden vaikutuksista työttömiin ja yhteiskuntaan. Työvoimaministeriö, Suunnittelu-osasto. Työvoimapolitiittisia tutkimuksia Nro 46-1983. Helsinki 1983. 200 s.

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN VALTUUSKUNTA

1984

Ministeriöt

Opetusministeriö
Työvoimaministeriö
Ulkoasiainministeriö

Varsinainen jäsen

Hall.siht. Fredrik Forsberg
Kansliapääll. Taisto Heikkilä
Toim.pääll. Alec Aalto

Varajäsen

Kultt.siht. Raija Kallinen
Os.pääll. Holger Quick
Jaostopääll. Tatu Tuohikorpi

Julkiset yhteisöt

Turun kaupunki

Ap.kaup.joht. Pentti Lahti

Fil.lis. Christer Hummelstedt

Korkeakoulut

Helsingin yliopisto
Joensuun yliopisto
Jyväskylän yliopisto
Oulun yliopisto
Tampereen yliopisto
Turun yliopisto
Vaasan korkeakoulu
Åbo Akademi

Prof. Lars Huldén
Dos. Veijo Saloheimo
Prof. Mauno Jokipii
Prof. Uuno Varjo
Ap.prof. Olli Kultalahti
Prof. Terho Pulkkinen
Vs. prof. Kauko Mikkonen
Prof. Bilt Widén

Prof. Yrjö Blomstedt
Ap.prof. Kyösti Urponen
Ap.prof. Erkki Lehtinen
Prof. Kyösti Julku
Yliopett. Matti Kaasinen
Dos. Jorma Kytömäki
Ap.prof. Tarmo Koskinen
Prof. Sune Jungar

Vapaat yhteisöt ja järjestöt

Kirkon ulkomaanasiain toimik.
Mannerheimin Lastensuojeluliit.
Pohjola-Norden Yhdistys r.y.
Samfundet folkhälsan i svenska
Finland r.f.
Seutusuuennittelun Keskusliitto
Suomalaisuuden Liitto
Suomen Nuorison Liitto
Suomen Väestötieteen Yhd. r.y.
Suomi-Amerikka Yhd. Liitto
Suomi-Seura r.y.
Svenska Finlands Folktingsfull-
mäktige
Turun yliopistosäätiö
Unioni Naisasialiitto Suomessa
Varsinais-Suomen Maakuntaliit.
Väestöliitto

Teol.tri Harri Heino
Kanslianeuvos Pekka Heimo
Ohj.joht. Christoffer Schildt

Prof. Ole Wasz-Höckert
Rakennusneuvos Raimo Narjus
YM Jukka-Pekka Lappalainen
Liikkeenjoht. Esko V. Koskelin
Fil.lis. Altti Majava
Hovioik.pres. Voitto Saario
Prof. Jorma Pohjanpalo

Dos. Tom Sandlund
Toim.joht. Juhani Leppä
Valt.yo. Johanna Mannila-Kai-
painen
Toim.joht. Perttu Koillinen
VTT Aarno Strömmer

Pääsiht. Jaakko Launikari
Järj.joht. Alpo Kyllönen
Oik.tiet.lis. Jaakko Koskimies

Direkt. Per-Erik Isaksson
Tutk.pääll. Timo Sinisalo
FK Eeva-Maria Närhi
Koulunjoht. Antti Lehtinen
Valt.lis. Mikko A. Salo
Toim.joht. Antero Huttunen
Os.pääll. Osmo Kalliala

Lis. Roger Broo
Joht. Reino Vuorinen
Maist.Karmela Bélinki

Ap.toim.joht. Kauno Lehto
Toim.joht. Jouko Hulkko

Ruotsissa olevat

Immigrant-Institutet(Borås)
Ruotsin Suomalaisseurojen
Keskusliitto

Annikki Nikula-Benito
FM Markku Peura

Saila Ekström

Matti J. Korhonen

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN JULKAISUT

- A 1 Koivukangas, Olavi: Suomalainen siirtolaisuus Australiaan toisen maailmansodan jälkeen. Kokkola 1975, 262 s.
- A 2 Virtaranta, Pertti: Amerikansuomen sanakirja. (in press).
- A 3 Kalhama, Maija-Liisa (toim.): Ulkomaalaisuus-kongressin 27.-28.6.1975 esitelmät ja puheenvuorot. Jyväskylän Kesä - Jyväskylä Arts Festivals 24.6. - 3.7.1975. Turku 1975, 104 s.
- A 4 Koivukangas, Olavi, Narjus, Raimo ja Sivula, Sakari (toim.): Muuttoliikesymposium 1975. Esitelmät ja keskustelut. Ruissalon kongressihotelli, Turku 20.-21.11.1975. Vaasa 1976, 186 s.
- A 5 Jäykkä, Eva ja Kalhama, Maija-Liisa (toim.): USA:n 200-vuotisjuhlaseminaari 1976, esitelmät ja tunti-suunnitelmat. Ruissalon kongressihotelli, Turku 2.-3.6.1977. Turku 1977, 148 s.
- A 6 Sundsten, Taru: Amerikansuomalainen työväenteatteri ja näytelmäkirjallisuus vuosina 1900-39. (English Summary: Finnish-American Workers' Theater and Dramaliterature 1900-39). Vaasa 1977, 104 s.
- A 7 Munter, Arja (toim.): Ruotsiin muuton ongelmat. Ruotsin siirtolaisuuden seminaari 4.-5.5.1978. Esitelmät ja keskustelut. Vaasa 1979, 247 s.
- A 8 Koivukangas, Olavi, Lindström, Kai ja Narjus, Raimo (toim.): Muuttoliikesymposium 1980. Hotelli Rantasipi, Turku 19.-20.11.1980. Esitelmät ja keskustelut. Turku 1982, 402 s.
- A 9 Korkiasaari, Jouni: Ruotsista Suomeen vuosina 1980-81 palanneet. Turku 1983, 289 s.
- A 10 Juntunen, Alpo: Suomalaisten karkottaminen Siperiaan autonomian aikana ja karkotetut Siperiassa. Helsinki 1983, 314 s. + liit.
- A 11 Söderling, Ismo: Maassamuutto ja muuttovirrat - vuosina 1977-78 kunnasta toiseen muuttaneiden elinolosuhdetutkimus. Turku 1983, 429 s.
- A 12 Jaakkola, Magdalena: Ruotsinsuomalaisten etninen järjestäytyminen. Turku 1983, 130 s.
- B 1 Widén, Bill: Korpobor i Amerika. Åbo 1975, 197 s.
- B 2 Wester, Holger: Innovationer i befolkningsrörligheten. En studie av spridningsförlopp i befolkningsrörligheten utgående från Petalax socken i Österbotten. Stockholm 1977, 221 s.
- C 1 Kero, Reino: Migration from Finland to North America in the Years between the United States Civil War and the First World War. Reprint of Annales Universitatis Turkuensis Ser. B - Tom. 130, Turku 1974. Vammala 1974, 260 pages.
- C 2 Koivukangas, Olavi: Scandinavian Immigration and Settlement in Australia before World War II. Kokkola 1974, 333 pages.
- C 3 Karni, Michael G., Kaups, Matti E. and Ollila, Douglas J. (eds.): The Finnish Experience in the Western Great Lakes Region: New Perspectives. Vammala 1975, 232 pages.
- C 4 Kostiainen, Auvo: The Forging of Finnish-American Communism, 1917-1924. A Study in Ethnic Radicalism. Turku 1978, 225 pages.
- C 5 Virtanen, Keijo: Settlement or Return: Finnish Emigrants (1860-1930) in the International Overseas Return Migration Movement. Forssa 1979, 275 pages.
- C 6 Pilli, Arja: The Finnish-language Press in Canada, 1901-1939. A Study in the History of Ethnic Journalism. Turku 1982, 320 pages.
- C 7 Koivukangas, Olavi (ed.): Scandinavian Emigration to Australia and New Zealand Project. Proceedings of a Symposium Feb. 17-19, 1982, Turku, Finland.

Erikoisjulkaisut

- Niitemaa, Vilho, Saukkonen, Jussi, Aaltio, Tauri ja Koivukangas, Olavi (eds.): Old Friends - Strong Ties, the Finnish Contribution to the Growth of the USA. USA:n 200-vuotisjuhlajulkaisu. Vaasa 1976, 349 pages.
- Koivukangas, Olavi ja Toivonen, Simo: Suomen siirtolaisuuden ja maassamuuton bibliografia. A Bibliography on Finnish Emigration and Internal Migration. Turku 1978, 226 s.
- Koivukangas, Olavi (red./toim.): Utvandringen från Finland till Sverige genom tiderna. Siirtolaisuus Suomesta Ruotsiin kautta aikojen. Turku 1980, 100 s.
- Kalhama, Maija-Liisa (toim./red.): Suomalaiset Jäämeren rannoilla. Finnene ved Nordishavets strender. Kveeniseminaari 9.-10.6.1980 Rovaniemellä. Kveeniseminariet i Rovaniemi 9.-10.6.1980. Turku 1982, 235 s.

Aikakauslehti

Siirtolaisuus-Migration. Ilmestyy neljä kertaa vuodessa. (Tidskriften Siirtolaisuus-Migration utgives fyra gånger per ett år).